

MEGBÍZÓ: **Dabrony Község Önkormányzata**
Nagyalásony Község Önkormányzata
Somlóvecse Község Önkormányzata
Vid Község Önkormányzata

TERVEZŐ: **KASIB Mérnöki Manager Iroda Kft.**
1191 Budapest, Ady Endre út 32-40.

TSZ.: 2478

DABRONY – NAGYALÁSONY – SOMLÓVECSE – VID

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

A 24/2022. (VIII.3.) sz. határozat 1. számú melléklete

2022. június hó

Aláírólap

MEGBÍZÓ:

Dabrony Község Önkormányzata
8485 Dabrony, Malom utca 10.

Nagyalásony Község Önkormányzata
8484 Nagyalásony, Kossuth utca 29.

Somlóvecse Község Önkormányzata
8484 Somlóvecse, Petőfi Sándor utca 28.

Vid Község Önkormányzata
8484 Vid, Széchenyi tér 14.

TERVEZŐ:

KASIB Mérnöki Manager Iroda Kft.
Cím: 1183 Budapest, Ady Endre út 32-40.
Képviseli: Tikos Gergő ügyvezető

VEZETŐ TELEPÜLÉSRENDEZŐ:
TERVEZŐ

Sin Emília
vezető településrendező tervező
településmérnök
városép. - városgazd. szakmérnök
TT/1 01-4657, TR 01-4657

TÁRSADALOM-, GAZDASÁG-,
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS:

Surinya Dóra
geográfus

TÁJRENDEZÉS, ZÖLDFELÜLET,
KÖRNYEZETVÉDELEM:

Koprda Ildikó
okl. táj- és kertépítésmérnök
K 01-5171, TK 01-5171, TR 01 5171

Veklyuk Vivien
tájrendező és kertépítő mérnök

Beregi Zsófia
tájrendező és kertépítő mérnök

Stump Ferenc
okl. táj- és kertépítésmérnök

Juhász Gergely András
tájrendező és kertépítő mérnök

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730, Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

KÖZLEKEDÉS:

Farkas László
okl. településmérnök
TT 01-6199

KÖZMŰVEK:

KÉSZ Közmű és Energetikai Tervező Kft.
1016 Budapest, Naphegy utca 26.

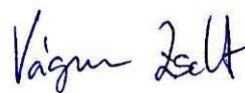
Hanczár Zsoltné
okl. gépészmérnök,
okl. városépítési szakmérnök
MK-01-2418
TV-T, TE-T, TH-T

RÉGÉSZET:

Archeo-Art Bt.
2730 Albertirsa, Lara utca 2.

Vágner Zsolt
okl. régész
osz: 459/2002

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730, Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

TARTALOMJEGYZÉK

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

BEVEZETÉS.....	5
MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZEK ÖSSZEGZÉSE.....	6
1. KIINDULÓ ADATOK.....	6
1.1. A településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása	6
2. A HATÁLYOS KONCEPCIÓ FŐ ELEMEI	12
3. SWOT ANALÍZIS.....	12
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ.....	33
1. JÖVŐKÉP.....	33
1.1. A települések jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan.....	33
1.2. A település jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan	35
1.3. A településfejlesztés alapelveinek és fontosabb eszközeinek rögzítése	36
1.3.1. A településfejlesztési alapelvek	36
1.3.2. A településfejlesztés fontosabb eszközei	37
2. CÉLOK.....	37
2.1. A jövőkép, az átfogó célok, a stratégiai célok és a részcélok kapcsolata.....	38
2.2. A települések átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása	40
2.3. Részcélok és a beavatkozások meghatározása	40
3. A CÉLOKHOZ KAPCSOLÓDÓ SZAKTERÜLETI JAVASLATOK	51
3.1. A célokhoz kapcsolódó szakterületi fejlesztési-rendezési javaslatok.....	51
3.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre.....	55
4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE	56
4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer	56
4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére..	58

BEVEZETÉS

Előzmények, a településfejlesztési koncepció készítésének folyamata

Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid községek önkormányzatai, Iszkáz, Kiscsősz, Kispirit, Kolontár, Nagypirit és Pusztamiske önkormányzatai mellett, Kt. határozatban döntöttek új településrendezési eszközeiknek, a Településszerkezeti Terv (TSZT) és Helyi Építési Szabályzat (HÉSZ), valamint a Településfejlesztési Koncepció (TFK) elkészítésének szükségességéről, a településrendezési eljárás elindításáról.

A tíz község új településfejlesztési koncepciójának, illetve településszerkezeti tervének és helyi építési szabályzatának elkészítésével a községek önkormányzatai a KASIB Mérnöki Manager Iroda Kft.-t. bízták meg.

2019. decemberében elkészült a tíz településre vonatkozó Megalapozó vizsgálat Helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarésze. Ebben feldolgozásra kerültek az országos, megyei és a korábbi községi anyagok. Elkészültek a különböző szakági vizsgálatok egyebek mellett a demográfia, a gazdaság, az önkormányzati gazdálkodás, az épített környezet, a táj-és környezetvédelem, az infrastruktúra és a közlekedés szakterületeken.

A Településfejlesztési Koncepció elkészítésének kezdetekor megtörtént a tíz község három külön településcsoportba történő felosztása, melynek alapján a Dabrony – Nagyalásony – Somlóvecse – Vid, az Iszkáz – Kiscsősz – Kispirit – Nagypirit, valamint a Kolontár – Pusztamiske településcsoportokra vonatkozóan három TFK került megalkotásra. A csoportosítás alapját a települések szomszédos elhelyezkedése mellett a községek hasonló társadalmi, gazdasági, illetve táji, természeti adottságai, tulajdonságai adják, amelyek meghatározzák a közös fejlődés lehetséges irányvonalait is.

A megalapozó vizsgálat eredményeinek ismeretében a települések vezetőivel, valamint a vezetők és civil, gazdasági szervezetek, illetve lakossági véleményformálók között lefolytatott beszélgetéseket, "együttgondolkozást" követően elkészült a fejlesztési irányok tervezete, amelyet az önkormányzatok előzetesen megismertek és a továbbtervezés alapjául alkalmasnak tartottak.

A jelen, Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid községekre vonatkozó TFK dokumentum összefoglalja a tíz településre vonatkozó Megalapozó vizsgálat helyzetfeltárás és a helyzetelemzés munkarészeinek következtetéseit, benne a problémákat és az értékeket, a településfejlesztést befolyásoló külső és belső tényezőket. Mindezt, általánosságban a négy településre, valamint a településekre külön-külön vonatkozó, SWOT analízisek teszik képletszerűbbé, illetve szemléletesebbé.

A TFK-t a "Jövőkép" c. fejezet, a községek általános jövőképének megfogalmazása vezeti be, ezt a célrendszer egyes elemei közötti összefüggések taglalása, majd az átfogó és a részcélok rendszerének bemutatása és kifejtése követi. Ezt követően bemutatásra kerülnek a célokhoz kapcsolódó szakterületi javaslatok. Végül a megvalósítás eszközeire és azok nyomon követésére vonatkozó elképzelések következnek tekintve, hogy a települések nem készítenek integrált településfejlesztési stratégiát.

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730, Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

A Kormány 2012-ben megalkotta a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletet, amelyben új elvárásokat, követelményeket támasztott a településfejlesztési dokumentumokkal és a településrendezési eszközökkel szemben, egy összefüggő folyamat egymásra épülő állomásaiként kezelve azokat. A jelen településfejlesztési koncepció a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 2. melléklete alapján készült.

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZEK ÖSSZEGZÉSE

1. KIINDULÓ ADATOK

1.1. A településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A jelen dokumentum alapját képező Megalapozó vizsgálat a **314/2012. (XI. 8.). Korm. rendelet** által előírt tartalmi követelményeknek megfelelően készült el. A tíz településre vonatkozó vizsgálatok a Központi Statisztikai Hivatal népszámlálási és tájékoztatási adatbázisának, illetve az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer adatainak, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság és az illetékes Földhivatal által megküldött adatok felhasználásával, valamint önkormányzati adatszolgáltatás és tájékoztatás segítségével készültek. A Megalapozó vizsgálat tartalmaz minden olyan *társadalmi, gazdasági és környezeti* adatot, amely a településrendezési eszközök elkészítéséhez szükséges. Az adatbázis az elkerülhetetlen adatfrissítéssel menet közben megújítható.

Településhálózati összefüggések, térségi kapcsolatok,

A vizsgált tíz település a Közép-dunántúli régióban, Veszprém megye nyugati részén található a Devecseri járásban. A tíz község három csoportban helyezkedik el, a megyeszékhelytől, Veszprémtől átlagban 52 km-re, a fővárostól pedig átlagosan 159 km-re találhatók. A községek szomszédságában összesen 22 település található, amelyek a Devecseri járáshoz, a Vas megyei Celldömölki járáshoz, a Pápai járáshoz, az Ajkai járáshoz, illetve a Sümegi járáshoz tartoznak. A településeket viszonylag jó megközelíthetőség jellemzi, bár egyik községnek sincsen közvetlen **főúti kapcsolata**. A legkönnyebben Kolontár és Pusztamiske érhető el. A vasúti közlekedést tekintve a községek egyike sem rendelkezik **vasúti megállóhellyel**. A települések közül a legészakabbra fekvő községek lakóinak kell a legnagyobb utat megtenni, hogy elérjék a legközelebbi vasúti összeköttetést.

Az országos és térségi tervekkel való összefüggések, településrendezési tervi előzmények

Az OTTrT országos területfelhasználás rendszerében a tíz település egyaránt *erdőgazdálkodási térség, mezőgazdasági térség, települési térség és vízgazdálkodási térség* területfelhasználási kategóriákba sorolt.

A települések területét az Országos Területrendezési Terv (MATrT) mellékleteiben meghatározott térségi övezetei közül az *országos ökológiai hálózati elemek* övezetei, a *kiváló termőhelyi adottságú szántóterület* övezete és az *erdők* övezete érinti.

A 15/2019.(XII.13.) ök. rendelettel jóváhagyott Veszprém Megye Területrendezési Tervének (VMTrT) térségi övezetei közül a *magterület*, az *ökológiai folyosó* övezete, a *pufferterület* övezete közül csak Somlóvecse és Vid nem érintett. A kiváló és jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetével Iszkáz, Kiscsősz, Kispirit és Nagypirit érintett. *Erdőövezettel* és *erdőtelepítésre javasolt terület övezetével* az összes település érintett. *Tájképvédelmi terület* övezete Vid területén nem került lehatárolásra. *Vízminőség védelmi terület* övezete Dabronyt, Kolontárt, Nagyalásonyt és Pusztamiskét érinti. Az *ásványi nyersanyagvagyon-terület* övezetével Kolontár és Pusztamiske érintett.

A VMTrT térségi területfelhasználás rendszerében mind a tíz település települési térség, erdőgazdálkodási térség, mezőgazdasági térség, vízgazdálkodási térség kategóriákba sorolt, ezen felül Kolontáron, Pusztamiskén, Nagyalásonyon sajátos területfelhasználású térség is meghatározásra került.

Az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület területfelhasználási egységet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint kell kijelölni, az elkészült vizsgálatok alapján megállapítható, hogy Nagyalásony és Kispirit hatályos településrendezési tervei nem felelnek meg ebben a tekintetben. Ugyanakkor megállapítható, hogy az érintett településeken a VMTrT kijelölt erdőgazdálkodási térsége a művelési ág szerinti, tényleges erdőállományoknál, kataszteri erdőknél, továbbá még a településrendezési tervekben lehatárolt erdő területfelhasználású területeknél is nagyobb területeket fednek le, melyek jellemzően művelt szántókat érintenek. Ugyanakkor a mezőgazdasági térség aránya jóval kisebb a településen a ténylegesen ekként hasznosított területeknél.

A tíz település közül **Dabrony**, Iszkáz, Kispirit, Kolontár, **Nagyalásony**, Nagypirit, **Somlóvecse** és **Vid** rendelkezik hatályos településrendezési eszközökkel. Kiscsősz esetében az addig hatályos Helyi Építési Szabályzatot 2018 őszén hatályon kívül helyezték. Pusztamiske nem rendelkezik településrendezési eszközökkel. *Dabrony* hatályos településrendezési dokumentumai **2007**-ben készültek el (2010-ben a HÉSZ módosításra került), Iszkáz és Kiscsősz hatályos tervei 2008-ban kerültek megalkotásra, Kolontár esetében az addig hatályos településrendezési dokumentumok 2012-ben kerültek módosításra, míg Kispirit és Nagypirit, illetve *Nagyalásony*, *Somlóvecse* és *Vid* hatályos tervei **2009**-ben készültek el.

A hatályos tervek a községek belterületének nagy részén **falusias lakóterületet** jelölnek, csupán *Nagyalásony* esetében rögzít a Településszerkezeti Terv és a Belterületi Szabályozási Terv **kertvárosias lakóterületet**. A legtöbb település esetében tartalék lakóterületek is feltüntetésre kerültek. **Gazdasági területeket** a legtöbb község esetében csak a külterületen jelölnek a hatályos tervek, *Dabrony*, Kispirit és Kolontár esetében a *belterület szélén is* történtek kijelölések. Minden település belterületén találkozhatunk **beépítésre szánt, különleges besorolású területekkel**, amelyek a legtöbb esetben a *temető* és a *sportpálya*, *sportterület* területe. További különleges terület Iszkázon a turisztikai terület, Kispiriten a szennyvíztisztító területe, Kolontáron a rekreációs terület, a bánya, a szennyvíztisztító és a hulladéklerakó területe, *Nagyalásonyban* a *bánya* területe és a *turisztikai terület*, Nagypiriten a szennyvíztisztító területe és *Viden* a *szabadidőpark* területe.

Társadalmi adatok

Az összesen 28 települést számláló Devecseri járás települései között a **népességet** és a népsűrűséget tekintve majdnem minden vizsgált település a járási átlag alatt marad. 2017-ben Kolontáron volt a legmagasabb a lélekszám (655 fő), melyet sorrendben *Nagyalásony* (420 fő), *Pusztamiske* (388 fő), *Dabrony* (381 fő), *Iszkáz* (317 fő), *Nagypirit* (246 fő), *Vid* (120 fő), *Kiscsősz* (92 fő), *Somlóvecse* (57 fő) és *Kispirit* (51 fő) követték. Bár országosan csak 1980 után kezdődött meg a népességszám csökkenése, a vizsgált tíz település nagy részét 1920-tól napjainkig folyamatos és jelentős **népességfogyás** jellemzi. A legjelentősebb mértékben Kiscsőszön és Somlóvecsén csökkent a népesség száma, míg a másik végletet Kolontár jelenti ahol, egyedül a települések között, növekedett a népességszám a vizsgált időszakban.

A községek nagy részének korfája és öregedési mutatójuk is a Magyarország, sőt majd egész Európa társadalmára jellemző **előregedés** képét mutatja. A „legfiatalosabb” korösszetételű községek *Pusztamiske* és *Vid*, míg a legkevésbé „fiatalos” települések *Nagypirit*, *Iszkáz* és *Kiscsősz*. A népmozgalom 2000 és 2017 közötti alakulását vizsgálva, megállapítható, hogy az érintett időszak nagy részében a halálozások száma minden községben meghaladta az élveszületések számát, illetve több ember hagyta el a településeket, mint ahányan érkeztek. Ennek következtében a vizsgált időszakban minden községben népességfogyás zajlott. Amennyiben nem következik be jelentős változás az eddigi folyamatokban, a községek népességszámának további csökkenése várható.

A vizsgált települések nagy részén jelentősen csökkent a lakások száma is. A tíz település közül, a lakónépesség számának megfelelően, Kolontáron található a legtöbb lakás, míg *Somlóvecsén* a legkisebb a **lakásállomány** nagysága. Figyelembe véve a lakásállomány megújulásának hiányát a tíz településen, illetve az utóbbi időszakra jellemző csökkenő lakosságszámot, a községekben a lakások számának további **csökkenése** várható a jövőben.

A települések társadalmának csoportjai között megvan az átjárhatóság, jelentősebb konfliktusok nem alakultak ki a községek társadalmában.

A községek esetében számtalan olyan pozitív tényező említhető, amely a **települési identitást** erősíti. Az itt élők aktív *hagyományőrző tevékenységükkel* meglehetősen sokat tesznek a helyi *népi kultúra, néphagyományok, szokások* továbbörökítéséért. A tíz településen igen magas a hagyományőrző *szervezetek* száma. Ezen egyesületek szorgalmas munkájának is köszönhető, hogy a településeken több olyan intézmény is található, amely a népi kultúra bemutatását emeli a középpontba. Ilyen *Somlóvecsén* a **Tájház**, *Kispiriten* a kovácműhely-múzeum és *Kiscsőszön* az Interaktív Faluház, illetve a közelmúltban megnyílt Hunyor Népi Kézműves Alkotóház. Szintén kiemelkedő szerepük van a hagyományőrzésben a településeken nagy számban megrendezett *hagyományőrző rendezvényeknek*.

A községekben átlagban a lakosság viszonylag jelentős része, 6 %-a vallja magát valamely nemzetiségi, illetve **etnikai kisebbség** tagjának. Ez az arány azonban markáns különbségeket rejt, míg *Kiscsősz* és *Kispirit* esetén egy lakos sem számolt be kisebbségi kötődésről, addig *Viden* és *Pusztamiskén* magas volt ezen lakosok aránya. A településeken a legnépesebb kisebbségi csoport a *cigányságé*, őket követik a *németek* és az egyéb kisebbséghez tartozók csoportja. A vallási megoszlást tekintve elmondható, hogy *Kispirit* és *Nagypirit* kivételével minden vizsgált településen a *római katolikusok* képviseltették magukat messze a legnagyobb arányban. *Kispiriten* és *Nagypiriten* a reformátusok képviselik a legnépesebb csoportot.

Gazdasági adatok

Bár a tíz település az ország egyik legfejlettebb régiójának, a Közép-Dunántúli régiónak a része, a meglehetősen gyenge gazdasági teljesítményű Devecseri járás részeként a megye jóval **gyengébb gazdasági potenciállal** rendelkező részét képezik. Ennek legfőbb okai a **versenyképességet** döntően befolyásoló tényezők (pl. az *elérhetőség*, a *munkaerő képzettsége*, az *idegenforgalmi ágazat* jelentősége) relatív kedvezőtlen helyzetében keresendők. Bár az utóbbi időszakban jelentősen javult a községek képzettségi helyzete, ugyanakkor az még mindig nagyságrendekkel kedvezőtlenebb az országos mértéknél. Az idegenforgalmi ágazatot szemlélve elmondható, hogy bár sem a községek, sem pedig környezetük nincs híján az idegenforgalmi szempontból kedvező adottságoknak, az idegenforgalmi ágazat megyei összehasonlításban meglehetősen alacsony szintű fejlettséget mutat. A községek vendéglátási infrastruktúrája alapvetően a helyiek igényeit elégíti ki, a településeknek alacsony a turisztikai vonzereje. A tíz település közül, az idegenforgalmi lehetőségek kihasználását tekintve leginkább Kiscsősz és *Nagyalásony* tűnik ki. Mindemellett a tíz település domborzati viszonyai, egységes karaktere, nyugalma, harmonikus tájba illeszkedése, aktív hagyományőrző tevékenysége, összekapcsolva a térség turisztikai attrakcióival, jó alapot adnak az idegenforgalmi ágazat fejlesztéséhez.

A szóban forgó települések történetének jelentős részében a mezőgazdaság játszotta a legfontosabb szerepet a lakosság életében. A XX. század közepén a községek tágabb környezetében található nagyobb településeken is az ipari ágazatok folyamatos előretörése volt megfigyelhető, a népesség jelentős része távolabb, nagyobb településeken vállalt ipari munkát a bányákban és üzemekben. A rendszerváltás után a vizsgált községekben is megindult a szolgáltató szektor erősödése, a gazdaság terciarizálódása. Ugyanakkor a terciarizálódás mértéke a szóban forgó települések legtöbbjében esetében mindmáig elmarad az országos mértéktől.

2001 és 2011 között a legtöbb községben jelentősen csökkent az **ingázók aránya**. Ugyanakkor a tíz település közül egyedül Kiscsősön és Kispiriten vannak többségben a helyben dolgozók az ingázókkal szemben. Az ingázók jelenlegi aránya, Kiscsősz és Kispirit kivételével, meglehetősen **magas** értéket mutat a községekben.

A településen **foglalkoztatottak száma** 2011-ben Kispiriten és *Somlóvecsén* volt a legalacsonyabb, míg a legtöbb munkahellyel *Nagyalásony* és Kolontár bírt. A településen foglalkoztatottak között majdnem minden vizsgált községben a helyi foglalkoztatottak voltak többen. Ugyanakkor 2001-hez képest a legtöbb vizsgált település esetében **csökkent** a helyi foglalkoztatottak aránya a települések munkahelyein.

A működő vállalkozások számának alakulását tekintve megállapítható, hogy 2000 és 2017 között a Devecseri járás településein átlagban minimálisan növekedett a működő **vállalkozások száma**, míg a vizsgált települések közül Kispirit és *Nagyalásony* kivételével minden községben **növekedés** volt tapasztalható. Ugyanakkor a vizsgált községek ebben a tekintetben a járási mezőny közepén, illetve utolsó negyedében helyezkednek el.

A legtöbb vizsgált községben az országos viszonyokkal megegyezően a **tercier szektorban** működik a legtöbb vállalkozás, ez alól Kispirit és Pusztamiske jelentenek kivételt, hiszen előbbiben a primer, utóbbiban pedig a szekunder szektorban tevékenykedik a legtöbb gazdasági szervezet. Ugyancsak a szolgáltató szektor jelentős szerepét mutatja foglalkoztatottak gazdasági szektorok szerinti megoszlása, Kolontár és *Vid* kivételével az összes község esetében a terciér szektorhoz kötődik a legtöbb foglalkoztatott. Az országos arányokhoz viszonyítva ugyanakkor a

szolgáltató szektor gyengébb szerepe figyelhető meg, hiszen a vizsgált települések mindegyikén jelentősen magasabb az országosnál a **primer szektorban** foglalkoztatottak aránya (5 %).

Az utóbbi időszakban a vizsgált települések közül Kispirit kivételével minden község vonatkozásában pozitív kép bontakozik ki előttünk, hiszen a vizsgált időszak alatt növekedett a vállalkozások száma a településeken. Ugyanakkor a vizsgált települések mezőnye a vállalkozássűrűséget, illetve a vállalkozások számát tekintve kettészakad, míg *Dabrony*, *Iszkáz*, *Kiscsász*, *Kolontár*, *Nagyalásony* és *Nagypirit erősebb gazdasági potenciált* mutat, addig *Kispirit*, *Pusztamiske*, *Somlóvecse* és *Vid* jóval *gyengébb gazdasági erőt* képvisel.

2017-ben a vizsgált tíz településen összesen 125 vállalkozás működött. A legtöbb gazdasági szervezettel *Dabrony* bír, míg a legkevesebbel *Kispirit* és *Somlóvecse*. A legtöbb vállalkozás az **Építőipar** ágban működött, de jelentős a **Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat**, a **Feldolgozóipar**, illetve a **Kereskedelem, gépjárműjavítás** ágban tevékenykedő vállalkozások száma is. Bár a tíz településen összességében a szolgáltató szektorhoz kötődik a legtöbb gazdasági szervezet, a községek legtöbbjében nem ebben, hanem az **ipari szektorban** tevékenykedik a legtöbb vállalkozás. A vizsgált tíz település vállalkozásainak esetében a stabil működés, illetve a gazdaságfejlesztési elképzelések megvalósítása, a saját anyagi források szűkössége miatt, szinte kizárólag külső forrásoktól függ.

Környezeti és tájszerkezeti adatok

A négy település Veszprém megye nyugati részén, a **Somló hegy szomszédságában** fekszik, és a **Pápa-Devecseri-síkhöz** tartozik. A települések domborzata enyhén tagolt, a felszín nagy részét **folyóvízi és lejtőüledékek** borítják. Legnagyobb kiterjedésben **barna erdőtalaj** előfordulása jellemző.

A települések a **Marcal vízgyűjtőterületébe** esnek, közigazgatási területükön a **Hajagos és a Gányás-patak** halad keresztül, a vízfolyások főleg a települések külterületét érintik.

A térség mezoklimája **mérsékeltén hűvös és mérsékeltén-nedves**. Viszonylag kevesebb a napsütéses órák száma, a csapadék eloszlása egyenletesnek mondható. Az éves csapadékmennyiség 650-700mm között változik. Az uralkodó szélirány északi.

A **Pápa-Devecseri-sík** potenciális erdőterület, de elszigetelten gyepek is előfordulhattak. A klímazonális vegetációtípus az üde lombdőlő, ami a területen főként gyertyános tölgyeseket jelent. A vízfolyások mentén **puha- és keményfa ligetek** jöttek létre. A kibukkanó pliocén homokon és kavicsos **cseres-tölgyesek** voltak jellemzőek a kistáj délkeleti részén.

Az ember tájalakító tevékenységének köszönhetően az erdők jelentősen átalakultak. A sovány talajokon **legelőket** hoztak létre. Az erdőirtásnak és a legeltetésnek köszönhetően nagy kiterjedésű füves puszták alakultak ki. Az állatállomány csökkenése után a legelők helyére **erdeifenyőt és akácot** telepítettek.

A vizsgált települések a Kisalföldtől a Bakonyalja pereméig húzódnak. A természetes vegetációban felfedezhetők a sík- és dombvidéki fajok képviselői is, emellett a vízrajzi adottságoknak köszönhetően változatos élőhelyek alakulhattak ki. Növényföldrajzi szempontból a Bakonyicum flórávidéken belül a Balatonicum flórájárás részét képezik, a melyen a szub-mediterrán klímahatás is érződik.

A vizsgált települések **természetes társulásait az antropogén hatások** jelentősen **átalakították**. Napjainkban az állatvilág tekintetében főként a tenyésztett *haszonállatokról*, illetve *háziállatokról* beszélhetünk. Fontos azonban megemlíteni, hogy a vidéki térségekben a gyepek és az erdők számos értékes állatfajnak biztosítanak élőhelyet. Emellett sok élőlény, mint például a szegélykedvelő állatfajok élettere a szántóföldekhez is köthető.

A települések változatos táji-, természeti adottságokkal rendelkeznek. Kiterjedt mezőgazdasági területek és kisebb erdőfoltok foglalják el a külterületek nagyrészét.

A Hajagos- és Gányás-patak között elhelyezkedő települések közül Dabrony erdősültségének aránya a legmagasabb, közel 34 %, a másik három településen ez az érték 5-10 % között alakul.

A mezőgazdasági területek aránya kimagasló, a külterületek felét szántók teszik ki, melyekre nagytáblás művelés jellemző. Mind a négy település esetében elmondható, hogy a Veszprém Megyei TrT-ben kijelölt erdőgazdálkodási térség jóval több erdőterületet jelöl ki a hatályos településrendezési terveken jelöltekhez képest.

Természeti értékek

A négy településen magas a mezőgazdasági művelés alatt álló területek aránya. A szántók kialakításának céljából történt erdőirtások és gyepek feltörése már az elmúlt évszázadokban jelentősen csökkentette a természeti területek méretét. A térségben természetvédelmi, ökológiai szempontból legnagyobb jelentősége a természetes és természetközeli állapotú gyepeknek, vízfolyás menti nedves területeknek, erdőterületeknek van.

A településeken található védettségek az alábbi táblázatban kerültek összefoglalásra érintettség szerint:

		Dabrony	Nagyalásony	Somlóvecse	Vid
Ex lege védett területek	Kunhalom	+	-	-	-
Országos Ökológiai Hálózat	Magterület	+	-	-	-
	Pufferterület	+	+	+	-
	Ökológiai folyosó	-	-	-	-
Tájképvédelmi terület övezete		+	+	+	-
Helyi természetvédelmi terület		-	+	+	+

Ex lege védett kunhalom kizárólag Dabrony területén található, az Anonym-halom a belterülettől észak-keletre, az Antfa-halom a település északi részén, a Hajagos patak medrétől nyugatra fekszik.

Országos Ökológiai Hálózat részét képező területek

- **Dabrony** – közigazgatási területén belül ökológiai mag és puffer területek találhatók, melyek település külterületének ÉNy-i részén egy nagyobb, összefüggő foltot alkotnak, valamint Dabrony ÉK-i határán egy kisebb kiterjedésű pufferterület is fekszik. Az észak-nyugati területek a Dabronyi-erdőt és az alatta elterülő szántókat fedik.
- **Nagyalásony** - közigazgatási területének ÉK-i szegeltét érintve a pufferterület egy erdőfoltot határol le.

- **Somlóvecse** - délkeleti sarkában, a Gányás-patak medrét puffer terület kíséri. A területen beerdősülő gyepek jellemzőek. A pufferzóna Nagyalásony közigazgatási területére is átnyúlik.

A **Tájképvédelmi terület övezete** szinte teljesen megegyezik az Ökológiai Hálózat által érintett területekkel.

Helyi jelentőségű védett természeti terület Nagyalásony, Somlóvecse és Vid közigazgatási területén található, mely a Hajagos-patak medrét követi, és szántó illetve gyepterületeket, valamint a patakot szegélyező keskeny, galériaerdőt foglalja magába.

2. A HATÁLYOS KONCEPCIÓ FŐ ELEMEI

Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse illetve Vid községekre vonatkozóan **még nem készült** Településfejlesztési Konceptió.

3. SWOT ANALÍZIS

A megalapozó vizsgálatok alapján készültek el a négy település, valamint külön-külön a települések erősségeire, gyengeségeire, lehetőségeire és a fejlődést akadályozó veszélyekre vonatkozó SWOT - analízisek. Jelen analízisek összegző előkészítése fontos része a koncepció kialakításához vezető útnak. A következő lépés a fejlesztési fő irányok meghatározása volt, amelynek megelőző önkormányzati véleményeztetése következtében került sor a koncepció kidolgozására.

Településhálózat, térségi kapcsolatok

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A négy település vonatkozásában	
➤ A négy település viszonylagos közelsége a megyeszékhelyhez (Veszprém), illetve a járásközpontokhoz (Devecser) ➤ A központi szerepkörrel bíró szomszédos járásszékhelyek (Pápa, Ajka, Sümeg, Celldömölk) elérhetősége, viszonylag jó közúti megközelíthetősége ➤ A települések egymáshoz való szomszédos elhelyezkedése ➤ Kedvező kapcsolat a 8-as és a 834-es sz. főúttal ➤ A települések közös önkormányzati hivatal tagjai (Tüskevári Közös Önkormányzati Hivatal), valamint többcélú kistérségi társulás tagjai	➤ Aprófalvas térség ➤ Izolált tér- és tájszerkezeti pozíció ➤ A településeknek nincs közvetlen főúthálózati kapcsolata ➤ Vasúti kapcsolatok hiánya, a települések nem rendelkeznek vasúti megállóhellyel ➤ A települések nem töltenek be meghatározó szerepet a térségben ➤ Nincs hagyománya a települések térségi szintű együttműködésének

(Somló-környéki Többcélú Kistérségi Társulás) ➤ A települések a LEADER program résztvevői (Somló-Marcalmunte-Bakonyalja LEADER Akciócsoport)	
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A négy település vonatkozásában	
➤ A „szigetszerűség” oldása, több szomszédos és környező településsel való közvetlen úthálózati összeköttetése a településeknek ➤ Az összekötő utak fejlesztése mellett a kül- és belterületi úthálózat további fejlesztése, illetve új szakaszok kiépítése ➤ Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid település központi szerepkörének kialakítása a térségben ➤ A települések szerepvállalása a térségi szintű kezdeményezésekben ➤ A térség többi településével való összefogás, valamint a járási-, és megyehatáron átnyúló kapcsolatok erősítése ➤ A közös önkormányzati hivatal intézményi együttműködésének további bővítése ➤ A többcélú kistérségi társuláson belüli nagyobb aktivitás ➤ A LEADER programon belüli térségi szintű projektekhez helyi fejlesztések létrehozása	➤ Nem megfelelően átgondolt és a környező településekkel nem összehangolt fejlesztések történnek ➤ Pillanatnyi gazdasági és egyéni érdekek érvényesülnek a közösségi helyett ➤ A térség települései konkurencsá válhatnak egymással ➤ Nem valósul meg a térség települései közötti együttműködés ➤ A térségben a négy település nem tud megfelelő szerepet vállalni ➤ Pályázati lehetőségek kihasználatlanul maradnak ➤ A pályázatok elbírálása nem mindig a szakmai tartalom minőségétől függ ➤ A térségi szintű fejlesztések elmaradnak ➤ Településhálózati helyzetéből adódóan Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid a környező nagyobb és fejlettebb településekre lesz utalva ➤ A LEADER programon belüli együttműködés ellehetetlenül

Társadalom

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A négy település vonatkozásában	
➤ Évszázadokra visszanyúló, kitüntetett szereppel bíró történelmi múlt mind a négy település esetén ➤ A mindennapi élet szerves részét képező néphagyományok, népművészet és mezőgazdasági kultúra, paraszti életforma ➤ Az aktív hagyományőrző tevékenység meglehetősen jelentős szereppel bír a helyi közösségek életében ➤ A helyi népi kultúra továbbörökítését végző szervezetek, egyesületek száma igen magas ➤ Az intenzív társadalmi és kulturális élet meghatározó színterei a legkülönbözőbb rendezvények és intézmények (kulturális, gasztronómiai, vallási, sport stb.) ➤ Erős és érzékelhető települési identitástudat, nagy a közösségek összetartó ereje ➤ A társadalmi csoportok közötti átjárhatóság biztosítva van ➤ Mind a négy település a 2018-2023 közötti időszakra külön-külön Helyi Esélyegyenlőségi Programot (HEP) alkotott	➤ Népességszámot tekintve egyik település sem haladja meg a járási átlagot ➤ Dabronyt, Nagyalásonyt, Somlóvecset és Videt az elmúlt évtizedektől kezdődően folyamatos népességszám csökkenés jellemzi ➤ Tapasztalható negatív népességtöbblet, a népességfogyás mind a négy települést egyaránt érinti ➤ A települések népességmegtartó képessége gyenge ➤ A településeken viszonylag magas a nem használt, lakatlan lakások aránya és a lakásállomány átlagéletkora is
DABRONY vonatkozásában	
➤ Dabrony községben a fiatalabb korosztályok aránya nagyobb az idősebb korosztályokénál	➤ Az elmúlt időszakban Dabronyon, jelentősen csökkent a lakások száma ➤ Dabrony községben szegregációval veszélyeztetett terület található a belterület északi részén, mely társadalmi konfliktust is generál
NAGYALÁSONY vonatkozásában	
➤ Nagyalásonyon számottevően bővült a lakásállomány 2000 és 2017 között ➤ Nagyalásony község területén nem találhatók térbeli-, társadalmi elkülönülést reprezentáló területek	➤ Magyarország legtöbb településén, így hasonlóképpen Nagyalásony társadalmára is jellemző az előregedés
SOMLÓVECSE vonatkozásában	
➤ Somlóvecse község területén nem találhatók térbeli-, társadalmi elkülönülést reprezentáló területek	➤ Magyarország legtöbb településén, így hasonlóképpen Somlóvecse társadalmára is jellemző az előregedés ➤ Az elmúlt időszakban Somlóvecsen jelentősen csökkent a lakások száma

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730, Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

VID vonatkozásában	
➤ Vid községben a fiatalabb korosztályok aránya nagyobb az idősebb korosztályokénál ➤ Vid község területén nem találhatók térbeli-, társadalmi elkülönülést reprezentáló területek	➤ Az elmúlt időszakban Viden jelentősen csökkent a lakások száma
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A négy település vonatkozásában	
➤ Az összefogás erősítése, a helyi közösségekben az aktív, fiatal résztvevők számának növelése ➤ Közösségépítő rendezvények visszatérően való szervezése ➤ A térségi identitástudatot és a lokálpatriotizmust erősítő programok ➤ Kulturális, szórakozási és sportlehetőségek folytatódó meghonosítása a településeken ➤ A települések népességmegtartó erejének növelése, a népességfogyás megállítása, a fiatalok helyben tartása program folytatásával, további célzott intézkedésekkel ➤ A lakásállomány további megújulásának elősegítése, ösztönzése ➤ A településekre alkotott Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak véghezvitele	➤ Az idő múltával, az aktív hagyományörzés elmaradásával, az új generációk érdeklődésének hiányában a népi szokások, hagyományok elhalványulhatnak, eltűnhetnek ➤ Az eddigi népesedési folyamatokat figyelembe véve a népességszám további csökkenése várható ➤ A községek társadalmának elöregedése tovább folytatódhat ➤ A fiatalok elvándorlásával a jövőben sem várható a lakásállomány jelentősebb bővülése, nem épülnek nagyobb számban új lakások a településeken ➤ A lakásfelújítások, korszerűsítések elmaradása a lakásállomány jelentős állagbeli romlásához vezet, mely az életkörülményeket és az életminőséget is negatívan érinti ➤ A települési lakosság különböző társadalmi rétegei nem közelednek egymáshoz, a feszültség kiélesedik
DABRONY vonatkozásában	
➤ Dabronyban a szegregációval veszélyeztetett terület hosszabb távú szegregátummá alakulásának elkerülése ➤ A településeken és kiváltképp a Dabronyban kialakult társadalmi konfliktusok enyhítése, megszüntetése	➤ Dabrony településen bekövetkezhet a szegregációval veszélyeztetett terület szlömösödése, valós szegregátummá alakulása

Humán infrastruktúra

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A négy település vonatkozásában	
➤ Az utóbbi időszakban jelentős fejlesztések zajlottak a községek humán közszolgáltatásait érintően (nagyalásnyi rendelőintézmény teljes felújítása) ➤ A négy település számára az egészségügyi közszolgáltatások a térségi szerepkörrel rendelkező Nagyalásnyon érhetők el (gyermekorvos, fogorvos, védőnői ellátás, csecsemő-kisgyermek tanácsadás, várandós és nővédelmi tanácsadás) ➤ A négy település mindegyikén működik legalább egy közművelődési intézmény	➤ A községek méretéből, népességszámából adódóan a humán infrastruktúra intézményei helyben egyáltalán nem, vagy csak igen korlátozott számban és kapacitással állnak rendelkezésre ➤ A magasabb szintű és minőségű közszolgáltatások igénybevétele esetén a községek lakóinak másik településekre kell utazniuk pl. Devecserre, Ajkára, Pápára ➤ A négy település egyikén sem működik önálló bölcsődei intézmény ➤ A négy településről számos gyermek jár jóval nagyobb távolságra is másik településekre óvodába és iskolába (Pápára, Ajkára, Veszprémbe)
DABRONY vonatkozásában	
➤ Dabrony településen felnőtt háziorvosi rendelő működik ➤ A Tüskevári Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat falugondnoki szolgálatot tart fent Dabronyban ➤ Dabrony községben biztosított az alapfokú nevelési intézmény (Dabronyi Napköziotthonos Óvoda)	➤ A dabronyi óvoda alacsony kihasználtsággal működik (60%)
NAGYALÁSONY vonatkozásában	
➤ Az alapellátást biztosító közintézmények többsége Nagyalásnyon településen helyezkedik el, így a nem helyben rendelkezésre álló humán közszolgáltatások minimális utazási idővel vehetők igénybe ➤ A Tüskevári Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szociális kirendeltséget működtet Nagyalásnyon, ezen felül falugondnoki szolgálatot tart fent ➤ Nagyalásnyban működik Házi Segítségnyújtás ➤ Nagyalásny községben biztosított az alapfokú nevelési intézmény (Nagyalásnyi Napköziotthonos Óvoda) ➤ A települések gyermekei számára Nagyalásnyon áll rendelkezésre egy	➤ A nagyalásnyi óvoda alacsony kihasználtsággal működik (84%) ➤ A körzeti iskolaként funkcionáló Kinizsi Pál Általános Iskola jelenleg 60%-os kihasználtsággal működik

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730, Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

alapfokú iskola (Kinizsi Pál Általános Iskola)	
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A négy település vonatkozásában	
➤ Az egészségügyi közszolgáltatások általános színvonalának növelése ➤ Önálló bölcsőde kialakításával csökkenne azon szülők ingázási kényszere, akiknek jelenleg távolabbi településre kell vinniük a gyermeküket ➤ A településeken található közművelődési intézményeket érintő fejlesztések folytatásával, korszerűbb körülményeket teremtve biztosítható a helyi lakosok kulturális igényeinek kielégítése	➤ Az egészségügyi közszolgáltatások korlátjai visszavethetik a helyi lakosok életminőségét ➤ A humán infrastruktúra fejlesztések elmaradásai ronthatják a településeken élők elégettségét ➤ A tapasztalható hiányosságok csökkenthetik a települések népességmegtartó erejét, erősíthetik a községek elhagyására irányuló késztetéseket ➤ Az alapfokú nevelési és oktatási színvonal csökkenésével az óvodai és iskolai férőhelykihasználtság tovább redukálódik
DABRONY vonatkozásában	
➤ A dabronyi óvodai férőhely kihasználtságának növelése	
NAGYALÁSONY vonatkozásában	
➤ A nagyalásnyi egészségügyi intézményi fejlesztések folytatása, a meglévő intézmények bővítése ➤ A nagyalásnyi óvodai férőhely kihasználtságának növelése ➤ A körzeti iskola szerepét betöltő Kinizsi Pál Általános Iskola kapacitásának nagyobb fokú kiaknázása	
SOMLÓVECSE vonatkozásában	
➤ Az alapellátást biztosító új egészségügyi intézmény létrehozása Somlóvecsén (felnőtt háziorvosi rendelő)	
VID vonatkozásában	
➤ Az alapellátást biztosító új egészségügyi intézmény létrehozása Viden (felnőtt háziorvosi rendelő)	

Gazdaság

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A négy település vonatkozásában	
➤ Kedvező idegenforgalmi adottságok (változatos domborzati viszonyok , épített környezet, aktív hagyományörzés) ➤ Minden községben a helyi foglalkoztatottak vannak többen ➤ Az önkormányzatok gazdálkodását az utóbbi időszakban folyamatos költségvetési többlet, növekvő iparűzési adóbevétel és pénzügyi egyensúly jellemezték	➤ A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők relatív kedvezőtlen helyzete (elérhetőség, a munkaerő képzettsége, az idegenforgalmi ágazat jelentősége) ➤ Az ingázók jelenlegi aránya meglehetősen magas ➤ A működő vállalkozások számát tekintve a települések a járási átlag alatt helyezkednek el ➤ A települések lakosságának munkaerőképzettsége még mindig kedvezőtlenebb az országos mértéknél (nagyobb arányú az alacsonyabb végzettséggel rendelkezők aránya és kisebb a magasabb fokú végzettséggel rendelkezők aránya) ➤ A községek turisztikai vonzerője alapvetően alacsony ➤ Az önkormányzatok csak EU-s támogatással létrejövő fejlesztési elképzeléseket tudott megvalósítani
NAGYALÁSONY vonatkozásában	
➤ A négy település a legtöbb munkahellyel Nagyalásony bír ➤ Az idegenforgalmi lehetőségek kihasználását tekintve Nagyalásony tűnik ki (rendezvényturizmus, gasztroturizmus, Ludas Kisvendéglő és Fogadó)	
SOMLÓVECSE vonatkozásában	
➤ Somlóvecsén a szolgáltató jellegű ágazatokban az országos átlagnál is több vállalkozás működik	
VID vonatkozásában	
	➤ A négy település közül Viden messze a legmagasabb a munkanélküliek aránya
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A négy település vonatkozásában	
➤ Térségi gazdasági együttműködések ösztönzése, a meglévők erősítése és új együttműködések kialakítása ➤ Helyi munkahelylehetőségek bővítése és a helyi foglalkoztatási helyzet javítása (közmunka-program, turizmusfejlesztés,	➤ A képzettségi helyzet javulásának elmaradásával a községek lakói még inkább versenyhátrányba kerülnek a munkaerőpiacon ➤ A kedvező idegenforgalmi adottságok kihasználásának elmaradásával a

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730 , Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

szálláshelyek és vendéglátó ipari egységek létrehozása, turizmusmarketing) ➤ Az idegenforgalmi potenciál kiaknázása, az ökoturizmus és a falusi turizmus fejlesztése (pl. természeti környezet, hagyományok, a környék településeinek épített értékei) ➤ A települések versenyképességének további javítása, különösen a képzettségi helyzet javítása, a helyi vállalkozások támogatása, a gazdasági szervezetek letelepedésének ösztönzése (pl. infrastrukturális fejlesztések, adókedvezmény) ➤ Az önkormányzatok költségvetési többletének további növekedésével a pályázatokon túl is megvalósulhatnak fejlesztések a településen (pl. járdaépítés, útfelújítás, árokfelújítás)	települések gazdasági versenyképességének esélyei romlanak ➤ A gyenge együttműködési hajlandóság megnehezíti a települések gazdasági potenciálját, nem javul a gazdasági környezet ➤ A vállalkozások számának csökkenésével tovább csökken a településeken a helyi munkahelyek és foglalkoztatottak száma ezzel párhuzamosan pedig tovább növekszik az ingázás mértéke ➤ Az önkormányzatok gazdaságfejlesztési elképzeléseik megvalósítása a saját anyagi források szűkössége miatt, szinte kizárólag külső forrásoktól függ
---	--

Táj- és természetvédelem

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A négy település vonatkozásában	
➤ A települések változatos táji, természeti adottságokkal rendelkeznek ➤ Kiemelkedő tájképi megjelenés, a Somló közelsége ➤ Kisvízfolyások átfutása a települések területén (Hajagos- és Gányás-patak) ➤ Nagy arányú, összefüggő, jó minőségű, művelt mezőgazdasági területek mind a négy településen ➤ Művelésből kivett területek alacsony aránya ➤ Minden település területén találhatók táji értékek, egyedi tájértékek	➤ A gazdag természeti, táji értékek bemutatásának hiánya ➤ Összefüggő, szélereziónak kitett mezőgazdasági területeken mezővédő fásítások hiánya ➤ Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett területek nem találhatók a településeken ➤ Országos jelentőségű természetvédelmi területek a települések egyikén sincsenek ➤ Értékes Natura 2000-es területek nem találhatók a négy településen
DABRONY vonatkozásában	
➤ A dabronyi szántóterületek többségükben az átlagosnál jobb minőségűek ➤ Dabrony erdősültségének aránya magasabb az országos átlagnál ➤ A dabronyi erdőterületek az Ökológiai Hálózat mag- és pufferterület részei ➤ Dabrony településén Ex lege védett területek találhatók (kunhalmok) ➤ Dabrony község területén tájképvédelmi szempontból jelentős területek találhatók	
NAGYALÁSONY vonatkozásában	
➤ A nagyalásnyi szántóterületek többségükben az átlagosnál jobb minőségűek ➤ Nagyalásnyban a Hajagos-patak és partisávja helyi természetvédelmi terület ➤ Nagyalásny község területén tájképvédelmi szempontból jelentős területek találhatók	➤ Nagyalásnyon az erdőterületek kiterjedésének alacsony volta
SOMLÓVECSE vonatkozásában	
➤ Somlóvecsén a rétek és legelők aránya magasnak mondható ➤ Somlóvecsén a Gyányás-patakhoz közeli gyepek az Országos Ökológiai Hálózat pufferterületei, melyek kis részben Nagyalásny területét is érintik	➤ Somlóvecsén az erdőterületek kiterjedésének alacsony volta

➤ Somlóvecsen a Hajagos-patak és partisávja helyi természetvédelmi terület ➤ Somlóvecse község területén tájképvédelmi szempontból jelentős területek találhatók	
VID vonatkozásában	
➤ Viden a Hajagos-patak és partisávja helyi természetvédelmi terület	➤ Viden az erdőterületek kiterjedésének alacsony volta
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A négy település vonatkozásában	
➤ Értékes természeti környezet védelme, megőrzése az utókornak, környezeti nevelésben betöltött szerep erősítése ➤ Vizes élőhelyek turisztikai szerepének erősítése és fenntartása ➤ Erdőterületek, mezővédő tájfasítások megőrzése, erdősávok, fasorok telepítése ➤ Ökológiai gazdálkodás és a környezettudatos mezőgazdaság ösztönzése, fejlesztése ➤ Hagyományos mezőgazdasági tájhasználati formák fenntartása és támogatása, harmonikus tájgazdálkodás kialakítása ➤ Természetközeli erdőterületek megtartása és védelme ➤ További helyi természetvédelmi, tájképvédelmi területek kijelölése ➤ Természetvédelem támogatása a településrendezés eszközeivel ➤ Táj- és természeti értékek bemutatásának fejlesztése turisztikai szempontból ➤ Ökoturisztikai fejlesztési elképzelések kidolgozása, megvalósítása ➤ Védett természeti értékekkel harmóniában a turizmus (természetjáró, kerékpáros, lovas) fejlesztése, potenciál kihasználása ➤ Térségi arculat kialakítása	➤ A település tájképi egységének, harmóniájának megbomlása ➤ Kihaszírt területek maradnak a táji adottságok ➤ Tájképben megjelenhetnek kedvezőtlen látványelemek ➤ Elavult, környezetszennyező mezőgazdasági technológiák alkalmazása ➤ Természeti értékek degradálódása ➤ A mezőgazdasági területek intenzív hasznosításával, a mezőgazdasághoz kapcsolódó egyéb gazdasági tevékenység megjelenésével a környezeti terhelés növekedése ➤ Mezőgazdasági tevékenység során fokozott vegyszerhasználat ➤ Összefüggő, erdősávokkal nem tagolt mezőgazdasági táblák esetében erózió negatív hatása, helytelen gazdálkodás okozta termőréteg csökkenése ➤ A települési szinten a természeti és ökológiai szempontból értékes területek védelmének tudatosítása ➤ Védett területeken megjelenő inváziós növényfajok, helyenként tájidegen társulások

Zöldfelületek

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A négy település vonatkozásában	
➤ A településen keresztülfolyó Hajagos-, és Gányás-patak, valamint hozzájuk csatlakozó kiterjedt zöldfelületek ➤ A lakosságszámhoz mérten megfelelő mennyiségű közhasználati zöldfelületi ellátottság ➤ Jó állapotú, gondozott közterületi zöldfelületek ➤ Rendezett intézménykerti zöldfelületek ➤ A településeken a lakóházak kertjei, udvarai rendezettek, ápoltak	➤ Viszonylag nagy számú a településrendezési eszközökben nem zöldterületként jelölt, de a valóságban közparki funkcióval rendelkező zöldfelület ➤ A tervezett kijelölt zöldterületek nagyrészt nem valósultak meg ➤ A településeket átszövő, koncepcionális zöldfelületi rendszer hiánya ➤ A sportpályák nem megfelelően karbantartottak, illetve nem berendezettek ➤ A falvak közlekedési útjai mentén hiányos, vegyes összetételű és eltérő korú fákából álló telepítések jellemzők
DABRONY vonatkozásában	
➤ Dabronyon a településrendezési eszközökben kijelölésre kerültek már meglévő zöldterületek	
NAGYALÁSONY vonatkozásában	
➤ Nagyalásonyon a településrendezési eszközökben kijelölésre kerültek már meglévő zöldterületek ➤ Nagyalásony területén többfunkciós közpark található (Ludas-tó és közvetlen környezet)	
SOMLÓVECSE vonatkozásában	
	➤ Somlóvecsén nincs a településrendezési eszközökben nincs meglévőként rögzített zöldterület
VID vonatkozásában	
	➤ Viden nincs a településrendezési eszközökben nincs meglévőként rögzített zöldterület
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A négy település vonatkozásában	
➤ A kijelölt zöldterületek kiépítése a természeti értékek figyelembevételével ➤ Közhasználatú zöldfelületek változatos funkcióval való megtöltése ➤ Szabadtéri közösségi terek kialakítása ➤ Egységes arculat alapján történő zöldfelület-fejlesztés	➤ Zöldterületi potenciálok kihasználásakor a természetközeli élőhelyek sérülése ➤ Potenciális zöldfelületek fejlesztésnek elmaradása, (kijelölt zöldterületek), degradációja, használati értékük csökkenése

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730, Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

➤ Egységes fásítási program megvalósítása ➤ A kiváló táji adottságokra alapozóan a rekreációs lehetőségek bővítése ➤ A Hajagos-, és Gyányás-patak szakaszának komplex vízrendezése, kapcsolódó zöldfelületek fejlesztése	➤ Zöldfelületek fejlesztése alárendelt szerepet kap a közmű és közlekedési fejlesztéshez képest
--	---

Környezeti állapot

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A négy település vonatkozásában	
➤ Jelentős környezetszennyező ipar nem működik a településeken ➤ A gazdasági területek zöme elszórtan, a külterületeken helyezkednek el ➤ A térségben uralkodó északi szélirány miatt a telephelyek nem okoznak bűzhatást ➤ A településeken található víztestek kémiai minősítése jó ➤ A vizsgált települések előnyös tulajdonsága, hogy a nagyobb forgalmú utak elkerülik őket ➤ A belterületeket átszövő kisebb utakon az átmenő forgalom okozta zajterhelés elhanyagolható mértékű. ➤ Jelentősebb ipari zajterhelést okozó üzem nem található a településeken és a térségben ➤ Bányászati tevékenység a négy települést nem érinti, így ebből adódó konfliktus nem keletkezik ➤ Közműhálózat csaknem teljes körű kiépítettsége a belterületeken ➤ A településeken a kommunális hulladékok gyűjtése megoldott	➤ A négy községben többnyire nagytáblás szántóföldi művelés jellemző, melyek talajvédelmi szempontból kedvezőtlenek ➤ A települések közvetlenül az őket összekötő kis forgalmú utak szennyeződésének vannak kitéve ➤ Az út menti zóldsávok a vizsgált településeken hiányosak ➤ Belterületi csapadékvíz elvezetését biztosító nyílt árokrendszer nem rendezett teljes mértékben ➤ A környezetvédelmi, tájvédelmi, növényvédelmi változások, törvények, előírások betartatása nehézkes a gazdálkodók körében
DABRONY vonatkozásában	
	➤ Dabrony esetében találkozhatunk kisebb kiterjedésű lakóterületbe ágyazódott telephelyekkel ➤ Dabrony területén létesített, mára lezárt települési kommunális hulladéklerakók többsége rendezetlen, rekultivációjuk nem valósult meg
NAGYALÁSONY vonatkozásában	
	➤ Nagyalásony esetében találkozhatunk kisebb kiterjedésű lakóterületbe ágyazódott telephelyekkel
SOMLÓVECSE vonatkozásában	
➤ Somlóvecsén a belterületet jelentős erdőterületek szegélyezik	➤ Somlóvecse területén létesített, mára lezárt települési kommunális hulladéklerakók többsége rendezetlen, rekultivációjuk nem valósult meg
VID vonatkozásában	
➤ Viden a belterületet jelentős erdőterületek szegélyezik	

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A négy település vonatkozásában	
➤ Környezetkímélő ökológiai alapú gazdálkodás terjedése, az ehhez kapcsolódó környezetvédelmi szempontok kiemelt figyelme ➤ A mezőgazdasági és érzékeny természeti területek közelében a szennyeződések káros hatásainak megelőzése ➤ Mezővédő erdősávok és az utak menti vegetációk megőrzése és fejlesztése ➤ A települések zöldfelületi intenzitásának, arányának és biológiai aktivitásának növelésével a helyi mikroklíma javítása ➤ Csapadékvíz elvezetés rendezése, a nyílt árkok felújítása ➤ Megújuló energiaforrások egyre nagyobb mértékű hasznosítása ➤ Zavaró látványt nyújtó gazdasági területek tájbaillesztése	➤ Átgondolatlan és szakszerűtlen beavatkozásokkal a települések és a környező térségek vízháztartásának megváltozása, a vizes élőhelyek károsodása ➤ A földművelés során alkalmazott kémiai anyagok potenciális veszélyforrást jelenthetnek a talajra és a talajvízre ➤ A közlekedésből adódó szennyeződések a talaj és a levegő minőségét is veszélyeztethetik ➤ A településeken jelentős a mezőgazdasági művelés miatt nagyobb arányú mezőgazdasági haszonjárművek közlekedéséből származó terhelése ➤ A növényzettel időszakosan fedett szántóföldekről, illetve burkolatlan utakról származó por diffúz légszennyezést okozhat ➤ Az illegális hulladéklerakók a talajszennyezés szempontjából problémát okozhatnak a településeken
DABRONY vonatkozásában	
➤ A dabronyi kommunális lerakó mielőbbi rendezése és alsó szigetelése	➤ A dabronyi lerakónak hulladékokból származó káros anyagok bemosódási veszélye magas, és a felszín alatti vízkészleteket veszélyeztet
SOMLÓVECSE vonatkozásában	
➤ A somlóvecsei kommunális lerakó mielőbbi rendezése és alsó szigetelése	➤ A somlóvecsei lerakónak hulladékokból származó káros anyagok bemosódási veszélye magas, és a felszín alatti vízkészleteket veszélyeztet

Értékvédelem

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A négy település vonatkozásában	
➤ A községeken a parasztházak mellett számos emlékmű, illetve építmény növeli az épített értékek tárházát ➤ Az utcára tekintő lakóházak homlokzatain népi építészeti elemek tűnnek ki (díszített osztópárkányok, gondosan kialakított füstlyukak, évszám megjelölések, díszes kéményzáródások stb.) ➤ Egyes épületek mellvéddel kialakított oldaltornácukkal is őrzik a népi építészet jegyeit ➤ Mind a négy településen karakteres faluközpont, jellegzetes útelágazások, utcaképek vehetők észre ➤ A négy település közigazgatási területén nyilvántartott régészeti lelőhelyek találhatók	➤ A településeken általános problémaként lehet tekinteni az épületek fokozatosan romló állapotát ➤ Jellemző a tulajdonosi ismeretek hiánya az értékmegőrzéssel kapcsolatos feladatok, illetve lehetőségek vonatkozásában ➤ Területi védelemre alkalmas nagyobb összefüggő terület lehatárolása nem történt meg ➤ Értékvédelmi támogatási rendszer hiánya
DABRONY vonatkozásában	
➤ Dabronyon egy műemlék található, amelyekhez műemléki környezet is tartozik (dabronyi Evangélikus templom) ➤ Dabronyban a parasztházak oromzatán a timpanonos díszítés igen gyakori	
NAGYALÁSONY vonatkozásában	
➤ Nagyalásonyon egy műemlék található, amelyekhez műemléki környezet is tartozik (nagyalásonyi egykori fogadó) ➤ Nagyalásonyon helyi értékvédelem alatt álló területek és helyi egyedi védelem alatt álló ingatlanok, építmények találhatók	
SOMLÓVECSE vonatkozásában	
➤ Somlóvecsén a település örökségének meghatározó részét képezik a népi építészeti emlékek ➤ Somlóvecsén az Evangélikus Leánygyülekezet, a Szent János apostol és a Református Egyházközség temploma helyi egyedi védelem alatt áll	
VID vonatkozásában	
➤ Viden egy műemlék található, amelyekhez műemléki környezet is	

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730, Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

tartozik (vidi Szentháromság templom)	
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A négy település vonatkozásában	
➤ A Településképi Arculati Kézikönyv és a Településképi rendelet garanciát biztosít az értékek tudatos védelmére ➤ A néhol még egységes paraszti porták igen nagy építészeti értékkel bírnak, állagmegóvásuk ajánlott ➤ A népi hagyományokat őrző épületek megóvása ajánlott ➤ Az önkormányzati tájékoztatás, illetve szakértők, szakiparosok tanácsai segíthetik az érték-tudatos tulajdonosi szemlélet kialakítását és az értékek szakszerű fenntartását ➤ Egy, a védett épületek felújításához kapcsolódó megfelelő szabályozási, támogatási rendszer kialakítása ösztönözheti a tulajdonosok érték-tudatos szemléletének kialakítását ➤ Értékes épületek közösségi célú hasznosítása, önkormányzati elővásárlási jog biztosítása	➤ Az értékes épületek karbantartásának, felújításának elmaradása bontásokhoz, spontán összeomlásokhoz, megállíthatatlan állagromláshoz vezet ➤ Az épületek rossz fizikai állapotba kerülésével a községek fontos turistavonzó elemei sérülhetnek vagy szűnhetnek meg ➤ Tulajdonosi ismeretek, illetve támogatás hiányában nem garantálható a védett értékek megőrzése

Közlekedési infrastruktúra

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A négy település vonatkozásában	
➤ A belterületi úthálózat mind a négy településen nagyjából kiépített ➤ A településeken veszélyes útszakasz, jelentős baleseti gócpont nem található ➤ A településeket helyközi tömegközlekedési autóbuszjáratok érintik ➤ A településeken közterületi parkolási probléma nincs	➤ Az országos közlekedésfejlesztési tervek kismértékben érintik a térséget és a településeket ➤ A térségben hatályos OTfT gyorsforgalmi út és vasútfejlesztést nem tartalmaz ➤ A településeket közvetlenül országos főúthálózati elem nem érinti ➤ Egyik település sem rendelkezik közvetlen vasúti megállóval ➤ A településeken önálló kerékpárforgalmi létesítmények nem találhatók ➤ A belterületi szakaszok kisforgalmú lakóutcáiban csak részben kerültek kiépítésre járdák ➤ Igen rossz minőségű települési úthálózat és összekötő utak a települések irányába ➤ Községi közlekedés hiányosságai (nem megfelelő autóbuszjárat sűrűség, hosszú menetidő, átszállási kényiszerek)
DABRONY vonatkozásában	
➤ A Gerecse-Marcál-Rába és Somló környéki térség gyalogos és kerékpáros turisztikai hálózatot jelölt ki a térségben, mely Dabronyt is érinti	
NAGYALÁSONY vonatkozásában	
➤ OTfT-ben kijelölt országos kerékpárútvonal tervezett nyomvonala Nagyalásony települést érinti ➤ A Gerecse-Marcál-Rába és Somló környéki térség gyalogos és kerékpáros turisztikai hálózatot jelölt ki a térségben, mely a települések közül Nagyalásonyt is érinti ➤ A „Somló-Marcálmente-Bakonyalja kétkeréken” elnevezésű kerékpáros turisztikai hálózatfejlesztés útvonala Nagyalásony települését is fogja érinteni	
SOMLÓVECSE vonatkozásában	
➤ A „Somló-Marcálmente-Bakonyalja kétkeréken” elnevezésű kerékpáros	

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730, Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

turisztikai hálózatfejlesztés útvonala Somlóvecse települést érinteni fogja	
VID vonatkozásában	
➤ OTrT-ben kijelölt országos kerékpárútvonal tervezett nyomvonala Vid település is érinti ➤ A „Somló-Marcalmunte-Bakonyalja kétkeréken” elnevezésű kerékpáros turisztikai hálózatfejlesztés útvonala Vid települését is fogja érinteni	
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
A négy település vonatkozásában	
➤ Az összekötő utak fejlesztése a településekkel összefogva ➤ Hiányzó gyalogutak és járdák kiépítése ➤ A tervezett kerékpáros infrastruktúrákba való bekapcsolódás, kerékpáros útvonalak kiépítése és hálózattá fejlesztése, a szomszédos településekkel összefogva ➤ Sűrűbb buszjáratok indítása a térségi közlekedési kapcsolatok javítása érdekében	➤ A település belterületén található utak, valamint az összekötő utak felújításának elmaradásával ezen útszakaszokon folyamatosan nő a balesetveszély ➤ A települési járdák kiépítésének fejlesztése elmarad, a gyalogos megközelíthetőség romlik ➤ A tömegközlekedési kapcsolatok hiányának következtében növekszik az autóhasználat, a települések megközelíthetősége továbbra is nehézkes ➤ A kerékpáros infrastrukturális fejlesztések elmaradásával tovább csökken a települések és a térség turisztikai potenciálja ➤ A nem megfelelő közlekedési kapcsolatok mennyisége és minősége gátat képez, továbbá elvándorlást, kiöregedő lakosságot okozhat

Közmű infrastruktúra

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
A négy település vonatkozásában	
➤ Az ivóvíz hálózat minden községben település szintű kiépítettségű ➤ A települések energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz rendelkezésre áll ➤ A településeken belül a helyi ellátást szolgáló vezetékes és vezeték nélküli távközlési hálózat üzemel	➤ A lakásállomány nagy részében ma is a környezetet erőbben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozót hasznosítják ➤ A villamosenergia és vezetékes elektronikus hírközlési elosztóhálózatok föld feletti elhelyezésével korlátozzák a fasorok telepítésének lehetőségét ➤ A jelenleg kiépített közvilágítás csak az előírt közlekedésbiztonságot szolgálja
DABRONY vonatkozásában	
➤ Dabrony belterületének döntő hányadán a teljes közműellátás lehetősége biztosított ➤ Dabrony-Nagyalásony közigazgatási határa mentén üzemelő vízbázis kistérségi jelentőségű, így az ivóvízellátás biztonsága adott ➤ A közcsatorna hálózat Dabronyban kiépített	➤ Dabrony településen a közcsatorna hálózatra nem csatlakozó ingatlanok aránya a teljes lakásállomány 15-20%-a ➤ Dabrony település több utcájában semmilyen csapadékvíz elvezetési vagy szikkasztási mód nem épület meg
NAGYALÁSONY vonatkozásában	
➤ Nagyalásony belterületének döntő hányadán a teljes közműellátás lehetősége biztosított ➤ Dabrony-Nagyalásony közigazgatási határa mentén üzemelő vízbázis kistérségi jelentőségű, így az ivóvízellátás biztonsága adott ➤ A közcsatorna hálózat Nagyalásonyban kiépített	➤ Nagyalásony településen a közcsatorna hálózatra nem csatlakozó ingatlanok aránya a teljes lakásállomány 15-20%-a ➤ Nagyalásony település több utcájában semmilyen csapadékvíz elvezetési vagy szikkasztási mód nem épület meg
SOMLÓVECSE vonatkozásában	
➤ Somlóvecsén vízbázis üzemel, így az ivóvízellátás biztonsága adott	➤ Somlóvecse belterületén csak a részleges közműellátás lehetősége biztosított ➤ Somlóvecse községekben kiépített közcsatorna hálózat, szennyvízkezelő műtárgy nincs
VID vonatkozásában	
	➤ Vid belterületén csak a részleges közműellátás lehetősége biztosított ➤ Vid községekben kiépített közcsatorna hálózat, szennyvízkezelő műtárgy nincs
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730, Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

A négy település vonatkozásában	
➤ Vízrendezési problémák feltárása a települések területén ➤ A felszíni vízrendezés érdekében a nyílt árkok megtisztítása és karbantartása, új árkok kiépítése ➤ Vízviisszatartást szolgáló záportározók létesítésének lehetősége ➤ A megújuló energiahordozók hasznosításának ösztönzése, különös tekintettel a napenergiára (napkollektorok, naperőmű-panelek) ➤ Energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások ➤ Fenntartható energiagazdálkodást és klíma változás hatáskompenzálását szolgáló pályázati támogatás igénybevétele az életminőség javítása ➤ A föld felett üzemelő villamosenergia és vezetékes elektronikus hírközlési elosztóhálózatok föld alá történő telepítésével az üzembiztonság növelhető ➤ A közvilágítás általános minőségi és mennyiségi javítása	➤ A közcsonna és a rákötések hiányában az ingatlanoknál keletkező szennyvizek elszikkasztásával szennyeződik a községek talaja, felszín és felszín alatti vizei ➤ Csapadékvíz elvezetési rendszer korrekt kialakítása nélkül, tározókapacitás, vízviisszatartás kialakítása nélkül a klímaváltozás okozta szélsőséges csapadékesemények kezelhetetlenné válhatnak, nagyobb záporok után fennáll a vízállásos területek kialakulásának veszélye ➤ A hagyományos energiahordozók hasznosításának környezetszennyező hatása, fokozódó környezeti terhelés ➤ A közvilágítási fejlesztések elmaradása tovább rontja a közbiztonságot, vagyonvédelmet, közérzetet és a közlekedési biztonságot
DABRONY vonatkozásában	
➤ A kiépített csatornahálózatra való teljes körű rákötések ösztönzése Dabronyon ➤ Dabrony-Nagyalásony közigazgatási határa mentén üzemelő vízbázisból egészséges ivóvíz biztosítható	➤ Dabrony-Nagyalásony közigazgatási határa mentén üzemelő vízbázis hidrogeológiai védőterületének, valamint a vízminőség védelmi terület védelme kiemelten fontos, mivel a felszíni és felszín alatti vizek szennyeződésének érzékenysége itt nagyobb kockázatot rejt
NAGYALÁSONY vonatkozásában	
➤ A kiépített csatornahálózatra való teljes körű rákötések ösztönzése Nagyalásonyon ➤ Dabrony-Nagyalásony közigazgatási határa mentén üzemelő vízbázisból egészséges ivóvíz biztosítható	➤ Dabrony-Nagyalásony közigazgatási határa mentén üzemelő vízbázis hidrogeológiai védőterületének, valamint a vízminőség védelmi terület védelme kiemelten fontos, mivel a felszíni és felszín alatti vizek szennyeződésének érzékenysége itt nagyobb kockázatot rejt ➤ Nagyalásonyban a közparkot átszelő villanyvezeték meglétének elhelyezkedése jelenleg nem előnyös
SOMLÓVECSE vonatkozásában	

➤ A szennyvízcsatornázás kiépítésével a teljes közműellátás lehetőségének a rendelkezésre állása Somlóvecsén	➤ Somlóvecsén üzemelő vízbázis hidrogeológiai védőterületének védelme érdekében kiemelten fontos a szennyvízelvezetés mielőbbi kiépítése
➤ Somlóvecsén üzemelő vízbázisról egészséges ivóvíz biztosítható	
VID vonatkozásában	
➤ A szennyvízcsatornázás kiépítésével a teljes közműellátás lehetőségének a rendelkezésre állása Viden	

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

1. JÖVŐKÉP

A fejezetben Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid település jövőképe kerül megfogalmazásra a társadalmi, a gazdasági, a táji-természeti és az épített környezetre vonatkozóan. A jövőkép értelmezése térségi szinten történik, továbbá rögzítésre kerülnek a településfejlesztési elvek és eszközök.

1.1. A települések jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan

A megalapozó vizsgálat alapján megállapítható, hogy Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid települések hosszú távon csak akkor képesek kiegyensúlyozottan, fenntarthatóan és élhetően működni, ha továbbra is megőrzik táji- és természeti adottságaikat, védik épített örökségüket, az adottságaikra épülő gazdasági tevékenységeket fejlesztenek, erősítik identitástudatukat, egyéni arculatukat, továbbra is ápolják szellemi örökségüket, hagyományaikat, fejlesztik közösségi életüket, e mellett folyamatosan bővítik térségi kapcsolataikat és erősítik az összefogást.

A négy településre vonatkoztatott jövőkép tömör megfogalmazása:

„DABRONY, NAGYALÁSONY, SOMLÓVECSE ÉS VID TÁJI-, ÉS ÉPÍTETT ÉRTÉKEIT ŐRZŐ, A HELYI GAZDASÁGOT TÁMOGATÓ, EGYÜTTMŰKÖDŐEN FEJLŐDŐ KÖZÖSSÉG”

A természeti környezetüket kiegyensúlyozottan használó Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse, Vid települések hagyomány-, és értékőrző szemlélettel törekednek helyi vállalkozásaik fejlődőképes támogatására, miközben térségi együttműködéssel biztosítja a településfejlesztés hosszútávú sikerességét.

A jövőképben egy, a természeti és az épített környezet értékeinek megőrzésén alapuló kiegyensúlyozottan fejlődő települések képe tükröződik, amelyek térségi-közösségi együttműködéssel teremtik meg a lakosság megtartását, az infrastrukturális, intézményi és egyéb fejlesztéseket, valamint az önálló települési arculatok kialakítását. Az élıhetőség értelmében fő törekvése a településeknek a munkahelyteremtés lehetőségeinek biztosításával és az itt élők mindennapjainak megkönnyítése és közérzetük javítása.

A kívánt jövőkép eléréséhez az alábbi intézkedések és feladatok elvégzése szükséges:

Társadalom

- A népességfogyás mérséklése érdekében, igyekeznek a fiatalok helyben tartására és aktív bekapcsolására a helyi közösségi életbe;
- Közösségépítő rendezvényeket és programokat szerveznek, erősítik a térségi identitástudatot és a társadalmi kohéziót;
- Törekednek a szegregációval veszélyeztetett területeken a különböző társadalmi rétegek integrációjára, a társadalmi szolidaritás és együttműködés megteremtésére;
- Lehetőségeikhez mérten előmozdítják az egészségügyi alapellátást biztosító intézmények fejlesztését;

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730, Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

- Az ingázási kényszer csökkentése érdekében biztosítják az önálló bölcsődei ellátást;
- Növelik az óvodai és iskolai férőhely kihasználtság kapacitását, erősítik az iskolának a helyi oktatásban betöltött szerepének fontosságát.

Gazdaság

- Bővítik a helyi munkalehetőségeket, javítják a helyi foglalkoztatási helyzetet, támogatón lépnek fel a helyi vállalkozási környezet erősítésében;
- A településrendezési eszközök optimális biztosításával ösztönzik új gazdasági szereplők letelepedését;
- Kiemelt figyelmet fordítanak a képzettségi helyzet és a versenyképességi tényezők javítására;
- Támogatják az ökoturizmusnak és a falusi turizmusnak a fejlesztését, a szálláshelyek és vendéglátóipari egységek létrehozását, a turizmusmarketing széleskörű felhasználásával;
- A mezőgazdaság és állattartás elsődleges szerepének megőrzése a településeken;
- Ösztönzik a térségi gazdasági együttműködések, új együttműködések, társulásokat hoznak létre.

Táji- természeti környezet

- Megőrzik és védik az értékes természeti-, táji környezetüket az utókornak;
- Ösztönzik és fejlesztik az ökológiai és biogazdálkodást és a környezettudatos mezőgazdaság módszereit, a természetkímélő gazdálkodást;
- Előnyben részesítik a természetvédelemnek alárendelt harmonikus tájgazdálkodás és a hagyományos mezőgazdasági tájhasználati formák fenntartását, védik a jó minőségű termőföldeket;
- Megőrzik a külterületek beépítetlen mezőgazdasági tájképét, a táji értékek védelmében különös figyelmet fordítanak a tájba illesztésre;
- Biztosítják a biodiverzitás fenntartását, a védett és ökológiaileg értékes területek megőrzését és védelmét;
- A természeti és táji értékeket bemutatón fejlesztik ökoturisztikai potenciáljukat;
- Biztosítják a meglévő erdőterületek védelmét.

Zöldfelület-fejlesztés, környezetvédelem

- Megteremtik a szabadidő helybeli eltöltésére és a közösségi élet színteréhez szükséges változatos lehetőségeket;
- Programokat dolgoznak ki, rendezvényeket szerveznek a környezettudatos szemlélet és életmód ösztönzésére;
- A környezet adottságaiban rejlő lehetőségek felhasználásával a megújuló energiahordozók szélesebb körű használatára törekednek;
- A felhagyott kommunális hulladéklerakók mielőbbi rendezését és rekultivációját szorgalmazzák;
- Átfogó zöldfelület-fejlesztési programot fogalmaz meg a belterület elsősorban közterületi zöldfelületeinek minőségi javítására, mennyiségi fejlesztésére, egységes arculat megteremtésére (közparkok kialakítására, fasorok telepítésére);

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730 , Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

- A kiváló táji adottságokra alapozóan a rekreációs lehetőségeket bővítik;
- A Hajagos-, és Gyányás patak és a csatlakozó területek rendezésére komplex vízrendezési tervet dolgoznak ki, továbbá a kapcsolódó zöldfelületek javítására.

Épített környezet

- Megbecsülik és védik épített örökségüknek értékeit, a települések jellegzetes, karakteres épületeit, egyéb értékeit;
- Folyamatosan tájékoztatják a lakosságot a Településképi Arculati Kézikönyv és a Településképi Rendelet változásairól, tudatosítják az értékek megőrzésének fontosságát és módját;
- Megőrzik az egyedi településszerkezeti karaktereket.

Településmenedzsment

- Összefogást kezdeményeznek a térség többi településével, erősítik a járási-, és megyehatáron átnyúló kapcsolataikat;
- A többcélú kistérségi társulásokon belül aktív szerepvállalást kezdeményeznek a települések jövőjét, versenyképességét, lehetőségeit érintő kérdésekben;
- Igyekeznek a helyi fejlesztéseket a térségi szintű programokhoz, projektekhez hozzákapcsolni;
- Szoros partnerkapcsolatokat építenek ki a helyi civil és gazdasági élet szereplőivel;
- Erősítik településeik jó hírnevét, formálják központi szerepkörük kialakítását a térségben.

1.2. A település jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan

A Veszprém megye nyugati részén található Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid adottságai a Devecseri járás többi településhez hasonlóak. A meglehetősen gyenge gazdasági teljesítményű Devecseri járás részeként a megye jóval gyengébb gazdasági potenciállal rendelkező részét képezik, melynek okáért a versenyképességet döntően befolyásoló tényezők (pl. az elérhetőség, a munkaerő képzettsége, az idegenforgalmi ágazat jelentősége) relatíve kedvezőtlen helyzete tehető. Aprófalvakhoz mérten ekkora községek sem közigazgatási, sem térszerkezeti szempontból nem töltöttek be kiemelt szerepkört a térségben.

A helyi gazdaság és a térségi szerep erősödésének kulcsa a remek adottságok kiaknázásában, a versenyképesség javításában, a négy település közötti és a térségi együttműködések kialakításában, megerősítésében és folyamatos fenntartásában rejlik. A lakosság megtartásához és a települések felemelkedéséhez elengedhetetlen a térségi összefogás. A közös önkormányzati hivatal intézményi együttműködésének együttes fejlesztése, a többcélú kistérségi társulásokban aktív részvétel a térségi szerep erősödésének kulcsa.

1.3. A településfejlesztés alapelveinek és fontosabb eszközeinek rögzítése

1.3.1. A településfejlesztési alapelvek

Kezdeményező településfejlesztési és -irányítási szemlélet kialakítása, megerősítése: ennek lényege, hogy az önkormányzat elébe megy a várható eseményeknek, kihívásoknak, és ezáltal egy tudatosabb programalkotási, fejlesztési folyamatot indít el.

Belső egyetértés a fejlesztési irányokban és prioritásokban: az elv alapvető feltétele a községek és közvetlen környezetüknek politikai-, szakmai- és civil szervezeteinek, vállalkozásainak széleskörű együttműködése, és a fejlesztési elképzelések kapcsán kialakított konszenzusa. Ennek hiányában nem valósíthatók meg még a legjobban megtervezett programok sem.

Alulról szerveződés: a központi gazdaságfejlesztési eszközök, források elosztásával szemben azt jelenti, hogy a helyi érdekű gazdaság(fejlesztés)i stratégia kialakítása és megvalósítása a helyi adottságokra, értékekre és lehetőségekre építve a gazdaság helyi szereplőivel együttműködésben történik.

Integrált megközelítés, komplexitás: a településfejlesztés nem pusztán a műszaki megújításra törekszik, az önkormányzat (településvezetés) a tervezés során legalább azonos súllyal veszi figyelembe a társadalmi és gazdasági tényezőket. Olyan összetett gondolkodásra és tervezési szemléletre van szükség, amely képes átlátni a különböző irányultságú fejlesztések egymást feltételező és egymást erősítő összefüggéseit, ezt a helyi közösséggel, környezettel szervesen összekapcsolódva próbálja megvalósítani, ami által társadalomépítési, gazdaságfejlesztési és környezeti megújítási folyamatok is megvalósulnak.

Rendszerelvű települműködtető és fejlesztő gondolkodás kialakítása: a helyi irányítás számol a legkülönbözőbb összefüggésekkel, integrált megközelítésekkel, így egyidejűleg képes figyelembe venni a község belső gazdasági, műszaki, társadalmi és környezeti körülményeit, valamint a külső hatásokat és kihívásokat.

Fenntarthatóság: a településfejlesztés hosszú távú folyamat, amelyben a fenntarthatóság társadalmi, gazdasági és környezeti szinten együttesen jelenik meg. A külső források bevonása mellett azok „befektetésként” történő felhasználása a helyi erőforrások mobilizálását, arányának növelését eredményezi. A külső (globális) hatásoknak való kiszolgáltatottság csökkentésére a leginkább kézenfekvő módszer a helyi öfenntartásra való törekvés, egyfajta modern, nem bezárkózó autonómia kialakítása.

Értékteremtő és értéknövelő megközelítés: az önkormányzat azon igényét jeleníti meg, hogy a forrásokat még hatékonyabban hasznosítsa és fektesse be a helyi gazdaságba, a vállalati innováció, ipari termelés útján, vagy akár a munkaerő továbbképzésébe. Ebben a megközelítésben a helyi közösség úgy tekint a munkára, mint fontos árucikkre, a munkaerő továbbképzésére, pedig mint alapvető és célzott befektetésre. Ez kihat a helyi források mobilizálására, a helyi előnyök minél jobb kihasználására.

Vállalkozás megtartó stratégiák: ennek a stratégiának az a célja, hogy a betelepülő, alakuló helyi cégek elégedettek legyenek, ezáltal ne adják fel helyi telephelyeiket, ne helyezték át működésüket más településre. Az önkormányzat – kevés közvetlen beavatkozási eszköze révén – ösztönző, támogató, a működést könnyítő lépésekkel, információkkal segítheti a cégeket.

Vállalkozásösztönzés, vállalkozások beindításának támogatása: olyan gazdasági fejlődést elősegítő eszközök, amelyeket elsősorban arra dolgoztak ki, hogy előremozdítsák egy településen új vállalkozások létrejöttét.

Olyan szolgáltatásokat foglal magában, amelyek ösztönzik helyi, vagy betelepülő vállalkozások indítását. Ezek közé tartozik a képzés, az adminisztratív segítségnyújtás, az üzleti tanácsadó szolgáltatás, a vállalkozói hálózatok kiépítése, a mentor-programok beindítása, és egyéb az önkormányzat által nyújtható specializált szolgáltatások.

1.3.2. A településfejlesztés fontosabb eszközei

Humán infrastruktúra-fejlesztés: a humán infrastruktúra alatt az oktatási, a szakképzési és továbbképzési programokat és ennek infrastruktúráját, továbbá az életminőség javításához szükséges egyéb infrastruktúrát (egészségügy, rekreáció, szabadidő) és ahhoz kapcsolódó szolgáltatásokat értjük, amelyek működhetnek a vállalkozásokat támogató szolgáltatásokként. Így tágran értelmezve valamennyi vállalkozásösztönző szolgáltatás a humáninfrastruktúra részének is tekinthető.

Műszaki infrastruktúra-fejlesztés: rugalmasan bérelhető, kis helyigényű, kreatív vállalkozások számára vállalkozói tér (terület, telek, zóna) inkubációs létesítmény, helyek felkínálása a cél, ahol meg lehet osztani a felszerelést és az adminisztratív szolgáltatásokat.

Közlekedési infrastruktúra-fejlesztés: a település elérhetőségének javítása, a tömegközlekedés feltételeinek javítása által, közösségi, alternatív közlekedési módok ösztönzése (térsgégi és települési kerékpárút hálózat, iránytaxi).

Közösségi gazdaságfejlesztés: az önkormányzat célja, hogy mobilizálja a helyi erőforrásokat, és a gazdaságfejlesztést a helyi közösség kohéziójának erősítésére is felhasználja. A szemlélet biztosítja az átláthatóságot és javítja a kommunikációt a helyi gazdasági-közösségi élet szereplői között. Ez a szemlélet egyben növeli a hatékonyságot, hiszen egy olyan koordináló mechanizmus létrehozásához vezet, amely azért jön létre, hogy biztosítsa a helyi gazdasági szolgáltatások fejlesztését és korszerűsítését.

Széleskörű helyi és térségi partnerség kialakítása: az adott fejlesztési folyamatban érintett települési és térségi szakmai és civil résztvevők bevonása (együttműködő tervezés), már a tervezés időszakától kezdődően.

Értéknyilvántartó monitoring rendszer kialakítása: a települési folyamatok nyomon követhetőségének, továbbá a koncepció intézkedései során meghatározott indikátorok, illetve a konkrét projektek mérésének érdekében.

2. CÉLOK

E fejezet a települések átfogó fejlesztését szolgáló átfogó célok, stratégiai célok, részcélok és beavatkozások meghatározását, valamint ezek kapcsolatának bemutatását tartalmazza.

2.1. A jövőkép, az átfogó célok, a stratégiai célok és a részcélok kapcsolata

JÖVŐKÉP	DABRONY, NAGYALÁSONY, SOMLÓVECSE ÉS VID TÁJI-, ÉS ÉPÍTETT ÉRTÉKEIT ŐRZŐ, A HELYI GAZDASÁGOT TÁMOGATÓ, EGYÜTTMŰKÖDŐEN FEJLŐDŐ KÖZÖSSÉG					
ÁTFOGÓ CÉLOK	Élhető és ellátó, népességüket megtartó települések, erős, hagyományőrző közösséggel		Térségi együttműködésen alapuló gazdaság és turizmus		A természeti és művi értékek védelmét szem előtt tartó műszaki fejlesztések	
STRATÉGIAI RÉSZCÉLOK	A települések ellátási, szolgáltatási rendszerének biztosítása, fejlesztése, korszerűsítése	Történeti és kulturális hagyományok ápolása, a közösségi élet és a kapcsolatok erősítése	Helyi gazdaság fejlesztése és a helyi munkahelyteremtés bővítése	Térségi alapokra helyezett turizmusfejlesztés, a táji és épített környezet tiszteletben tartásával	A jellegzetes táji-, természeti adottságok, az épített értékek és a településkarakter harmóniájának megőrzése	A hagyományos tájhasználati formák fenntartása, és mai viszonyokhoz való igazítása, természetkímélő gazdálkodás módszereinek ösztönzése, fejlesztése
TEMATIKUS RÉSZCÉLOK	Közösségi épületek korszerűsítése	A térségi identitástudatot és a lokálpatriotizmust erősítő programok, közösségépítő rendezvények bővítése	A képzettségi helyzet és a versenyképesség javítása	Az idegenforgalmi potenciál kiaknázása	Épített értékek és a település karakter védelme	Hagyományos tájhasználat fenntartása és ösztönzése
	Az óvodai férőhely és az általános iskola kapacitás kihasználtságának növelése	Helyi rendezvények, hagyományőrző egyesületek támogatása	Helyi munkahelylehetőségek bővítése, helyi foglalkoztatási helyzet javítása	Az idegenforgalmi ágazathoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése	Természeti és táji értékek védelmének biztosítása helyi szinten	Biodiverzitás megőrzése érdekében a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás támogatása és fejlesztése
	Az alapellátást biztosító egészségügyi intézmények fejlesztése	A környezeti nevelés erősítése	Az aktív, fiatal foglalkoztatottak számának növelése	A táji környezet adottságainak fokozottabb kihasználása	További állagmegóvási és védelmi javaslatok	Az ökológiai és biogazdálkodás ösztönzése és fejlesztése a környezettudatos mezőgazdaság módszereivel
		A társadalmi rétegek elkülönülésének csökkentése	A térségi gazdasági együttműködések ösztönzése	Zöldterületek, közösségi terek fejlesztése	Védett és védendő épületek felújításához kapcsolódó támogatási rendszer kialakítása	Állattenyésztés támogatása

		A térség többi településével való összefogás, kapcsolatok erősítése	A mezőgazdaság és az állattartás szerepének megőrzése, támogatása	Hagyományos gazdálkodási és életviteli formák, helyi vállalkozások bemutatása	Természeti értékeknek, védettségeknek alárendelt tájhasználat kialakítása	
	Az alulhasznosított ingatlanok kihasználtságának növelése		A pályázati lehetőségek hatékony kihasználása		Vizuális környezetterhelés mérséklése, rekultivációk elvégzése	
					Zöldterületi fejlesztések	

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730 , Fax: 290-9191,
 E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
 www.kasib.hu

Management
 System
 ISO 9001:2015
 www.tuv.com
 ID: 8105012036

2.2. A települések átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

Átfogó célok

A jövőkép elérése érdekében meghatározott különböző településfejlesztési (tematikus és területi) célok a következő átfogó célokat szolgálják:

- A. Élhető és ellátó, népességüket megtartó települések, erős, hagyományőrző közösséggel***
- B. Térségi együttműködésen alapuló gazdaság és turizmus***
- C. A természeti és művi értékek védelmét szem előtt tartó műszaki fejlesztések***

Modern, a mai piaci viszonyokhoz alkalmazkodó helyi gazdaság építése, erős helyi és térségi együttműködések kialakítása, környezet- és vállalkozásbarát, a természeti, valamint az épített környezet értékeinek megőrzésére törekvő falusias jellegű légkör és infrastruktúra kialakítása, az élhetőség határait felismerő mértéktartó növekedés. Mindezeket kapocsként fogja össze a kezdeményező és együttműködő településirányítás, a közösségi részvételt biztosító település-működtetés.

Részcélok

A települések jövőképének eléréséhez kitűzött átfogó cél az alábbi részcélokra bontható:

- 1. A települések ellátási, szolgáltatási rendszerének biztosítása, fejlesztése, korszerűsítése***
- 2. Helyi gazdaság fejlesztése és a helyi munkahelyteremtés bővítése***
- 3. Történeti és kulturális hagyományok ápolása, a közösségi élet és a kapcsolatok erősítése***
- 4. A jellegzetes táji-, természeti adottságok, az épített értékek és a település karakter harmóniájának megőrzése***
- 5. Térségi alapokra helyezett turizmusfejlesztés, a táji és épített környezet tiszteletben tartásával***
- 6. A hagyományos tájhasználati formák fenntartása, és mai viszonyokhoz való igazítása, a természetkímélő gazdálkodás módszereinek ösztönzése, fejlesztése***

2.3. Részcélok és a beavatkozások meghatározása

A részcélok további szakterületi fejlesztési-rendezési javaslatokra, programokra bonthatók:

1. A települések ellátási, szolgáltatási rendszerének biztosítása, fejlesztése, korszerűsítése

- **Közösségi épületek korszerűsítése**

A négy községben található közintézmények legtöbbje önkormányzati fenntartás alatt működik. Az utóbbi nagyjából tíz évben majdnem minden vizsgált településen történtek középületet érintő felújítások, fejlesztések, nagyrészt uniós forrásból, de részben vagy teljesen saját forrásból is finanszírozva. A jelenlegi, 2014-2020 közötti uniós ciklusban 2020 nyaráig a négy településen összesen 10 pályázatot nyertek már önkormányzatok. A pályázatok főként középületek felújítását és fejlesztését, valamint útfejlesztést és karbantartást céloztak. Mivel még további **középületek** várnak **felújításra**,

korszerűsítésre, a jövőbeli fejlesztések megvalósításához továbbra is kulcsfontossággal bírnak az uniós és állami támogatások.

- **Az óvodai férőhely és az általános iskola kapacitás kihasználtságának növelése**

A dabronyi és a nagyalásonyi óvoda kihasználatlanságával kapcsolatban kialakult problémák miatt sajnos ezen intézmények jelenleg nem töltik be a település életében neki szánt nevelési-közösségépítési funkcióját. A 25 férőhelyes Dabronyi Napköziotthonos Óvoda 60 %-os kihasználtsággal működik, a 25 férőhelyes Nagyalásonyi Napköziotthonos Óvoda pedig 84 %-os kihasználtsággal működik. A körzeti iskolaként funkcionáló nagyalásonyi Kinizsi Pál Általános Iskola 220 férőhellyel rendelkezik és jelenleg 60 %-os kihasználtsággal működik. A nevelési, oktatási intézmények helyzetének javítása, a problémák megoldása természetesen egy hosszabb folyamat eredménye lehet csak, amelyben sok a külső tényező is. Mindemellett azonban vannak olyan konkrét lehetőségek, amelyek segítségével megkezdődhet a nevelési, oktatási intézmények helyzetének a javulása. Ilyen lehetőség lehet egy-egy **nevelési intézmény összevonása**, amellyel sikerülhet koncentrálni egyebek mellett a szellemi és anyagi erőforrásokat. Ugyancsak megfontolandó az **oktatási intézmény fenntartásának megváltoztatása** oly módon, hogy a központi, tankerületi fenntartás helyett **alapítványi, egyesületi fenntartásban** zajlik tovább az oktatási ellátás.

- **Az alapellátást biztosító egészségügyi intézmények fejlesztése**

Tekintve, hogy az aprófalvas térség nagyarányú népességnövekedése nem várható, a szociális és oktatási ellátás mértékének látványos bővülése nem reális elvárás. Ezért elsősorban a **meglévő intézmények fenntartására** (*nagyalásonyi egészségi intézményi fejlesztések folytatása*) és a **hiányzó szolgáltatások** (*felnőtt háziorvosi rendelő létrehozása Somlóvecsen és Viden*) **biztosítására** kell hangsúlyt fektetni, amelyben Nagyalásony, a kedvező elhelyezkedésének köszönhetően, az eddigiekhez hasonló fontos szerepet tölthet be.

- **Az alulhasznosított ingatlanok kihasználtságának növelése**

Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid településeken is számos lakóépület áll elhagyatottan, lakatlanul vagy hosszú ideje alulhasznosítottan. Az üres épületek száma ráadásul töretlenül növekszik, állaguk pedig folyamatosan romlik, jelentősen rontva ezzel a településképet.

A magántulajdonban lévő üresen álló ingatlanokra az Önkormányzatoknak közvetlen ráhatása nincsen. A helyzet normalizálására érdemes lehet azonban célként rögzíteni egy **lakáskataszter létrehozását**. Az adatbázis tartalmazhatja az *üresen álló ingatlanok* listáját, illetve a legfontosabb *adatokat, tulajdonságokat* az ingatlanokról. A *tulajdonosi* adatok segítségével könnyedebben elősegíthető a *kapcsolattartás és kapcsolatfelvétel* is, mivel egy-egy ilyen épület a jövőben akár bevonható a *turizmusfejlesztésbe* (pl. szállásként) vagy hasznosítható *közösségi* (pl. egyesületi helyszínként, rendezvényhelyszínként), illetve *gazdasági célokra* (pl. vállalkozói telephely).

2. Helyi gazdaság fejlesztése és a helyi munkahelyteremtés bővítése

- **A képzettségi helyzet és a versenyképesség javítása**

Bár az utóbbi évtizedben jelentősen javult a községek lakosságának képzettségi helyzete, a helyi munkaerő képzettsége még mindig jelentősen kedvezőtlenebb az országosnál. Mivel a versenyképesség szempontjából a képzettségnek igen fontos szerep jut, ezért kiemelt

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730, Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

feladat a községekben a képzettségi helyzet javítása, amellyel javíthatóak a helyiek életkörülményei és növelhető a települések gazdasági ereje. A képzettség javításában hosszabb távon megtérülő, de kiemelkedő szerepe van a térség gyermekei számára a **magas színvonalú nevelés és oktatás biztosításának**. A minél színvonalasabb alapfokú oktatás biztosítása mellett hangsúlyos szereppel bírnak a **továbbképzések, átképzések**. Elsősorban olyan tanfolyamok szervezése a célravezető, melyek elvégzésével olyan ismeretekhez, képesítéshez jutnak a munkavállalók, melyekkel jobban érvényesülhetnek a *helyi munkaerőpiacon*. A tanfolyamok megszervezése érdekében több település is összeállhat, hiszen az együttműködés csökkenti a települések egyéni terheit. A folyamatos, széles palettát kínáló tanfolyamok egyrésztől hozzájárulhatnak egy, a helyi igényekhez sokkal jobban alkalmazkodó képzettségi struktúra kialakulásához, másrésztől és ezzel összefüggésben, jelentősen csökkenthetik a településről eljárók jelenleg igen magas számát, az ingázás mértékét.

- **Helyi munkahelylehetőségek bővítése, helyi foglalkoztatási helyzet javítása**

A munkahelyteremtés szempontjából a támogató helyi vállalkozói környezet megteremtése rendkívül fontos feladat. Mindenképpen szükséges az önkormányzatok támogató magatartása, a vállalkozásokkal történő közös kooperációk. A már működő **gazdasági szervezetek támogatása** elősegítheti a vállalkozásbővítést, ezzel új munkahelyek jönnek létre a településeken, de ugyanilyen fontos az **új vállalkozások letelepedésének ösztönzése** is. Ehhez kapcsolódóan kiemelt feladat többek között az **infrastrukturális viszonyok javítása**, illetve **adókedvezmények nyújtása** a leteleplő vállalkozások számára. Szintén lényeges, hogy a munkahelyeken a pozíciók betöltésénél a **helyi munkaerőt részesítsék** a munkáltatók **előnyben**, erre ugyancsak van ráhatása az önkormányzatoknak például adókedvezmények formájában. A munkahelyteremtés szempontjából a fentiekén kívül nagyon fontos, hogy elsősorban olyan ágazatok kerüljenek egyrészt a településeken fejlesztésre, amelyekhez jó adottságokkal rendelkeznek a községek másrészt, amelyeknek nagy az élőlakosság igénye is.

- **Az aktív, fiatal foglalkoztatottak számának növelése**

Mint a térség minden települését, így Dabronyt, Nagyalásonyt, Somlóvecset és Videt is hátrányosan érintette, hogy az utóbbi évtizedekben a fiatal, képzett lakosság nagy része a regionális központokba vándorolt. Célul kell kitűzni a jelenlegi lakosságszám megtartását, illetve növelését, a fiatalok településre való vonzását. Elsődleges cél, hogy a településeken élő, innen elköltözött, illetve az itt letelepedni vágyó fiatalok képessé váljanak élni a településen fellelhető életlehetőségekkel, helyben egzisztenciát, családot tudjanak alapítani. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha megfelelő **gazdasági, infrastrukturális, szociális háttér biztosítja** az itt élő fiatalok megélhetését, jó közérzetét, valamint kötődését a településhez. Javítani kell a fiatalok **lakhatási körülményeit**, **támogatni** a helyi lehetőségekre épülő **(ön)foglalkoztatást** is, többek között **pályaorientációs és karrier tanácsadásokkal**, rendezvénysorozatokkal, illetve olyan **tréningekkel**, amelyek a fiatalok vállalkozóvá válását célozzák. A jövőben a fiatalok helyben tartása érdekében fontos ezen feltétel rögzítése.

- **A térségi gazdasági együttműködések ösztönzése**

A települések a Somló-környéki Többcélú Kistérségi Társulás tagjai. Egy-egy **kistérségi, mikrotérségi társulás** szerepe az elmúlt évek tapasztalatai alapján rendkívüli módon

felértékelődött. A tendenciák alapján az elkövetkezendő években is a partnerséget jól értelmező, és együttműködésre kész települések és gazdasági szereplők a többiekhez képest jelentős előnyhöz juthatnak. A **pályázati források** mellett a nem kézzel fogható előnyök tekintetében, mint az **információcsere** és a **tapasztalatszerzés** szempontjából is Ez Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid esetében kiemelt fontosságú, hiszen a települések önállóan nem képesek látványos fejlődésre. A többcélú kistérségi társulásokon belül **aktív szerepvállalást** kell, hogy kezdeményezzenek a települések jövőjét, versenyképességét, lehetőségeit érintő kérdésekben.

A négy településnek meg kell fogalmaznia a közös fejlődésük irányát és egymást támogatva kell előre haladniuk utat mutatva a gazdasági szereplők közötti kölcsönös párbeszéd és együttműködés kialakításában is.

A gazdasági együttgondolkodásnak kiváló helyszínei lehetnek **térségi fórumok**, megbeszélések, ahol különböző térségi jelentőségű gazdasági témakörök köré szerveződhet a társalgás, a helyi vállalkozások és az önkormányzatok részvételével. Jelentős eredménynek számítana, ha a négy település kidolgozna egy **közös**, rövid vagy középtávra vonatkozó **gazdasági programot**. Ebben a programban lehetőség nyílna a gazdasági problémák és lehetőségek feltárására, valamint a települési szintű és közös célok meghatározására.

- **A mezőgazdaság és az állattartás szerepének megőrzése, támogatása**

Az utóbbi időszakban országszerte egyértelműen megfigyelhető, hogy főként az egészségtudatosság erősödésével, folyamatosan növekszik az igény az olyan **kisebb termelők** iránt, akik **vegyszermentes, egészségesebb** árukat kínálnak. A multifunkcionális mezőgazdaság elsődleges termelő funkcióján felül hozzájárulhat a táj- és a környezetvédelemhez, a biodiverzitás megőrzéséhez, a térség társadalmi-gazdasági életképességének fenntartásához. A tevékenység bővítése új lehetőségek teremtésével segíti a vállalkozások gazdasági kiszolgáltatottságának csökkentését. Igen jelentős előnye, hogy jóval nagyobb az élőmunka igénye, mint például a szántóföldi növénytermesztésnek, ezen gazdálkodási forma előtérbe helyezésével tehát számottevően segíthető a munkahelyteremtés. A **mezőgazdasági termelésre** épülően, a **feldolgozóipar élelmiszer-feldolgozással** tovább erősítendő.

Mind a négy település életében meghatározó szerepet töltött be az ötvenes évek óta jelen levő, jelenleg felszámolásra kerülő **helyi állattartó telep**, mely nagyalásonyi központtal és a szomszédos településeken található telephelyekkel rendelkezett. A helyi gazdaságot erősítő telep megszűnése nagy változást jelent. Ugyanakkor a meglévő telephelyek, az **állattartáshoz kötődő mezőgazdaság** és a helyi munkaerő továbbra is adott, emiatt célszerű a prioritás meghagyásával a jövőben is fenntartani, támogatni, fejleszteni ezt a területet, akár pályázati források bevonásával is.

- **A pályázati lehetőségek hatékony kihasználása**

A helyi gazdaság élénkítésének egyik feltétele a **magánvállalkozások célirányos támogatása** akár a falugazdaságról, a helyi piacról, a szolgáltatások bővítéséről, az örökségi értékek védelméről, vagy éppen a turizmus fejlesztéséről legyen szó.

A pályázatokon való sikeres részvétel feltétele a gyors reagálás, amely elképzelhetetlen rugalmas **vagyongazdálkodási terv** és a megfelelő **műszaki tervi előkészítettség**

hiányában. Különösen fontos ez napjainkban, a 2021-ben kezdődő új Európai Unió támogatási ciklus kezdetekor.

3. Történeti és kulturális hagyományok ápolása, a közösségi élet és a kapcsolatok erősítése

- **A térségi identitástudatot és a lokálpatriotizmust erősítő programok, közösségépítő rendezvények bővítése**

Kistelepülésekről lévén szó, igen erős a közösség összetartása és általánosságban intenzív társadalmi, közösségi élet jellemzi őket, amelyben nagy szereppel bír a hagyományörzés. A társadalmi élet fontos színterei a közművelődési intézmények és kiemelt fontossággal bírnak a helyi rendezvények, programok, legyen szó kulturális, gasztronómiai, sportrendezvényről vagy a vallási ünnepekről. Az intézmények elősegítik a településen élők bekapcsolódását az általuk szervezett programokba, jó hatással vannak a település életére. Mindezek mellett továbbra is lényeges a községek kulturális életének, **rendezvénykínálatának szélesítése**, melyek közül a **közösségépítő programok** szervezése elengedhetetlen az **új beköltözők bekapcsolásához** a település életébe. Minden korosztály számára szükséges programokat biztosítani, így megakadályozható lenne az, hogy a helyiek a szabadidejüket más településeken töltsék el.

- **Helyi rendezvények, hagyományörző egyesületek támogatása**

Az itt élők aktív hagyományörző tevékenységükkel meglehetősen sokat tesznek a helyi népi kultúra, néphagyományok, szokások továbbörökítéséért. Kiemelkedő szerepük van a hagyományörzésben a településeken nagy számban megrendezett hagyományörző rendezvényeknek, többek között falunapoknak, bűcsúknak. A helyiek igénylik a színvonalas rendezvényeket, melyek ráadásul sok embert vonzanak a településhatáron túlról is, így ezek a közösségépítés mellett fontos turisztikai szereppel is bírnak. Ezért a már hagyománnyal bíró **rendezvények támogatása** mellett mindenképpen fontos a helyi kulturális és természeti adottságokra alapozva **új programok életre hívása**. A paraszti életformához visszanyúlva jól működhetnek a **hagyományörző rendezvények**, amelyek a népi kultúrát helyezik a középpontba akár **gasztronómiai programokkal**, népzenevel, néptáncsal, **kézműves foglalkozásokkal** és **vásárral**. A kiváló természeti adottságokra támaszkodva sikerre vihetőek a **sportrendezvények** is. Jó megoldás lehet a szomszédos településekkel való együttműködés, akár több településen átívelő **versenyútvonalak kijelölése**.

- **A környezeti nevelés erősítése**

A tiszta és rendezett lakókörnyezeti elérése érdekében kiemelt fontosságú a környezeti szemléletformálás, környezettudatosságra való nevelés, hiszen az itt élők jelentős hatással bírnak lakókörnyezetük tisztán tartására, életterük minőségi javítására. A **környezettudatosságra való nevelést** már gyermekkorban szükséges elkezdni, ezért rendkívül nagy szerepe van a nevelési, oktatási intézményeknek. Az oktatáson túl a **környezetvédelemben való aktív részvétel** (pl. patakmeder óvása, megtisztítása) is elősegíti a gondolkodásmód alakítását, pozitív irányú megváltozását, így olyan **programok szervezése** szükséges, melyek a lakosság széles körű bevonásával járnak.

- **A társadalmi rétegek elkülönülésének csökkentése**

A települések társadalmának csoportjai között megvan az átjárhatóság, mégis a nemzetiségi összetételt tekintve valamilyen szintű térbeli- társadalmi elkülönülés megtalálható. Ilyen terület például Dabronyban a szegregációval veszélyeztetett terület a belterület északi

részen. Mind a négy vizsgált település megalkotta a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (HEP). A HEP meghatározta a problémákat és rögzítette a fejlesztési lehetőségeket. **Javaslatainak végrehajtásával** csökkenthető lenne a településrészek közötti "szakadék", mely akadályozza a település élénkebb és szélesebb kört mozgósító társadalmi élet kibontakozását és a nagyobb összefogással létrehozható további fejlődést.

- **A térség többi településével való összefogás, kapcsolatok erősítése**

A vizsgált négy település, Kiscsősszel, Iszkázzal, Kispírral, Nagypírral, Kolontárral, Pusztamiskével, Tüskevárral, Apácatornával és Kisberzsennel együtt 2015 óta közös önkormányzati hivatalt tart fenn, amely a Tüskevári Közös Önkormányzati Hivatal nevet viseli. Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid a **Közös Önkormányzat intézményi fejlesztéseinek támogatásával**, esetleg **nagyobb szerepvállalással** biztosíthatja a települések között kialakult jó kapcsolat fennmaradását és így a lakosság életminőségének további javulását is. A meglévő akár **testvérvárosi kapcsolatok ápolása**, a közös akár **határon átnyúló programokban, projektekben való további aktív részvétel**, további **új kapcsolatok kiépítése**, régiek felelevenítése, tényleges közösségek alakítása, valamint a közös feladatokból való tevékeny vállalás is kulcsfontosságú a fenntartható településfejlesztés érdekében.

4. A jellegzetes táji-, természeti adottságok, az épített értékek harmóniájának megőrzése

- **Az épített értékek és a településkarakter védelme**

A településkarakter és az épített értékek védelmét szolgálja a Településképi Arculati Kézikönyv (TAK), illetve Településképi rendelet (TKR), ezért az önkormányzatok számára kiemelt fontosságú ezen dokumentumok **tartalmának megismertetése a lakossággal**, illetve jelentőségük, fontosságuk tudatosítása az itt élőkkel.

Az önkormányzatok további fontos feladata a TAK-ban és TKR-ben helyi természetvédelmi területként szereplő **Hajagos-patak menti rétek, legelők védelme, karbantartásának támogatása** és figyelemmel kísérése, további értékes területek védelem alá vonása. Emellett célszerű, a szomszédos településekkel való összefogásként, **a helyi védelem kiterjesztése** a patak vonala mentén Dabrony és Somlószlós felé is.

- **További állagmegóvási és védelmi javaslatok**

Településképi Arculati Kézikönyvek alapján a Településképi Rendeletekben további **védelem alá helyezendő** népi hagyományokat őrző **épületek megóvása** megfontolandó, illetve alaposabb értékvizsgálat alapján lehetséges. A néhol még egységes paraszti porták igen nagy építészeti értékkel bírnak, állagmegóvásuk ajánlott. Fontos, hogy szakértők, hagyományőrző tevékenységre szakosodott egyesületek ajánlásainak figyelembe vételével kerülhetnek be további értékek a helyi védett jegyzékbe.

- **Védett és védendő épületek felújításához kapcsolódó támogatási rendszer kialakítása**

Helyi védett épületek karbantartása, fenntartása a tulajdonosok számára anyagilag nagyobb terhet jelent, mint a nem védett épülettel rendelkezők számára. Az **önkormányzati tájékoztatás**, illetve szakértők, szakiparosok tanácsai segíthetik az **érték-tudatos tulajdonosi szemlélet kialakítását** és az értékek szakszerű fenntartását. Egy, a védett épületek felújításához kapcsolódó **megfelelő szabályozási, támogatási rendszer kialakítása** ösztönözheti a tulajdonosok érték-tudatos szemléletének. A támogatás módját

az elkészült **Településképi Rendelet** tartalmazza. A támogatási keretet az önkormányzat az éves költségvetésekben különíti el.

- **Természeti és táji értékek védelmének biztosítása helyi szinten**

A helyi védelmemre érdemes területek esetében rendkívül fontos a védelem teljes körű biztosítása, az értékek megóvása. Nagyalásony, Somlóvecse és Vid **patakmenti területei** helyi védett területként lehatároltak, mely továbbra is **fenntartandó és támogatandó**. A helyi védelem jogi alapját **Települési Rendelet** képezheti, amely tartalmazza a védettség indokát, célját, a kezelés alapelveit, megengedett területhasználatot, a tevékenységeket, korlátozásokat és intézkedéseket.

- **Természeti értékeknek, védettségeknél alárendelt hagyományos tájhasználat fenntartása és ösztönzése**

A helyi természetvédelmi oltalom alatt álló és ökológiailag értékes területeken a természetvédelem szempontrendszerének is alárendelt területhasználatok az értékes területek védelmét, ökológiai és ökonómiai alapú fejlesztését, a sajátos helyi adottságok megőrzését kell lehetővé tennie. A védett területek extenzív tájhasználat, azaz a gyepgazdálkodás, legeltetés továbbra is megőrzendő.

A településrendezési eszközök készítése során az ökológiai hálózat által érintett területeken, helyi védett területeken a természetvédelem szempontrendszerének is **alárendelt területhasználatok** kialakítása, **differentiált, szigorú szabályozási** mutatók megalkotása, elhelyezhető **építmények körének korlátozása** az **értékes területek védelmét**, ökológiai és ökonómiai alapú fejlesztését, a sajátos helyi adottságok megőrzését **biztosítja**.

- **Zöldterületi fejlesztések**

A települések rendelkeznek olyan már kijelölt **zöldterületekkel**, melyek megfelelő hasznosításával, tervszerű kialakításával a zöldfelületi ellátottság növelhető. Kertesházak övezetben kisebb igény mutatkozik a több, nagyobb kiterjedésű zöldterület használatára, ugyanakkor cél, hogy a települések attraktív, változatos zöldfelületekkel rendelkezzenek, illetve a mennyiségi növelés helyett a **minőségi fejlesztésnek** kell előtérbe kerülnie. A tervszerűen kialakított közparkok, közösségi terek, az igényes és látványos, egységes koncepció szerint kialakított arculatú berendezési tárgyak, információs táblák, műszaki megoldások, a szabadidős létesítmények, rekreációs célú területek, közösségi terek növelése nemcsak a lakosság **egészséges életmódjának biztosításához** fontos, de hozzájárulnak a **turisztikai vonzerő növeléséhez** is.

A vonalas zöldfelületi elemek tekintetében a közművesítési fejlesztésekkel összhangban, egy egységes koncepció alapján kialakított, attraktív fásítási program a települések arculatát is meghatározhatja.

A zöldterületi fejlesztések során a növényállomány telepítésekor őshonos, a termőhelyi adottságoknak megfelelő egyedek alkalmazása javasolt.

- **Vizuális környezetterhelés mérséklése, degradált területek rekultivációja**

A **vizuális környezetterhelés** elsősorban **degradált területek formájában** jelenik meg a településeken, mint a **felhagyott telephelyek**, egykori **hulladéklerakók**, **agyaggödrök**, de helyenként a kedvezőtlen megjelenésű beépítések, a **leromlott állagú épületek** az ipari, gazdasági területeken kívül a lakóterületeken is problémát jelentenek.

Nagyalásony, Dabrony és Somlóvecse külterületén több volt kommunális hulladéklerakó és anyaggyerő hely található, melyek közül az utóbbi kettő közigazgatási területén rekultiváció nem valósult meg. A korábbi kavicsgödrök nem kerültek szigetelésre, így folyamatos veszélyforrást jelentenek a felszíni és felszín alatti vizekre és a talajra nézve, szennyeznek a termőföldeket és védett természeti területeket. **Cél a lerakók káros hatásainak megszüntetése**, az elmaradt szigetelési munkálatok kiküszöbölésével és a szennyezett területek és környezetük **teljes rekultiválása**.

A tájképi szempontból zavaró hatású roncsolt területek a **rekultiváció** megvalósítását követően nemcsak vizuális, környezeti szempontból kedvező, hanem a területek esetleges **újrahasznosíthatósága miatt is**.

A településkép kedvezőbb feltárulásának érdekében az ipari-, kereskedelmi-, gazdasági területek megfelelő szabályozása, a megjelenő kedvezőtlen látványok ellensúlyozása takarékos növénytelepítésekkel csökkenthető.

5. Térségi alapokra helyezett turizmusfejlesztés, a táji és épített környezet tiszteletben tartásával

• Az idegenforgalmi potenciál kiaknázása

Az idegenforgalmi ágazatot szemlélve elmondható, hogy a négy település nincs híján az idegenforgalmi szempontból kedvező adottságoknak (pl. változatos domborzati viszonyok, épített környezet, aktív hagyományörzés). A négy település közül, az idegenforgalmi lehetőségek kihasználását tekintve leginkább Nagyalásony tűnik ki. A települések körében kiemelkedő lehetőség, hogy a páratlanul gazdag természeti értékeivel, festői táji környezetével, a vendégvárás és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások bővítésével a térség turisztikailag vonzó desztinációjává váljon. A természeti adottságok jobb, de a **természeti értékekre** figyelő **kiaknázása** érdekében fontos a turisztikában az **ökológiai** szemléletű aktív **turisztikai ágazatok fejlesztése**. A Somló vidék közelsége komplex turisztikai kínálat létrehozását teszi lehetővé a térségben, mint **tanösvények, kerékpár és lovasturizmus**. A táji és települési adottságokra támaszkodva és a kulturális gyökereket kihasználva a **falusi és a kultúrtörténeti turizmus** igényeinek kielégítése is jelenthet fejlesztési lehetőséget.

A turizmus kérdését azonban nem lehet lokálisan kezelni, hanem **összehangolt turisztikai programot** kell kidolgoznia térség településeivel összhangban. A térségnek komplex turisztikai kínálatban kell gondolkodnia, hogy a programok és a különböző turizmusfajták kiegészítsék egymást.

• Az idegenforgalmi ágazathoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése

A községek jelenlegi vendéglátási infrastruktúrája fejlődést kíván. A településre érkezőknek a táji környezet megcsodálása, a látnivalók megtekintése vagy rendezvénylátogatást követően (illetve a programok előtt, között) nyilvánvaló igénye, hogy a településen helyben tudjanak étkezni, kávézni, vásárolni, valamint megszállni. Ezt pedig minél magasabb színvonalon és minél hangulatosabb körülmények között kívánják megtenni. A sikeres turizmusfejlesztéshez elengedhetetlenül szükséges a megfelelő számú, illetve színvonalú **kereskedelmi és szolgáltató, vendéglátóipari egység** jelenléte a településen, különös tekintettel a szálláshelyekre. Kiemelkedő célkitűzés **új egységek kialakítása**, valamint a meglévők átalakítása, fejlesztése.

- **A táji környezet adottságainak fokozottabb kihasználása**

A négy település változatos táji- és természeti adottságokkal rendelkezik (kisvízfolyások, erdőterületek, mezőgazdasági táj), melyek interpretációs, oktatási, rekreációs célú hasznosítása jelenleg minimális, pedig a külterületen található természeti és táji értékek kiváló lehetőséget biztosítanak az említett célok megvalósítására. Napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt kap az **ökoturisztika**, ennek megfelelően a **Hajagos- és Gányás-patak menti** élővilágot bemutató **tanösvények**, tematikus **útvonalak**, **pihenőhelyek** kialakítása minden korosztály számára lehetőséget nyújthat a természeti környezet megismerésére és szabadidő eltöltésére. A vízfelületek és parti sávjuk ökológiai, környezetvédelmi szerepe is jelentős, ezért védelmük elsődleges feladat. A Nagyalásonyban található Ludas-tó és környezete is a közösségi élet színterévé vált, számos rendezvénynek ad otthont és kikapcsolódási lehetőséget nyújt minden idelátogatónak. A nagyalásonyi székhellyel működő **Somló Környáki Természetbarát Egyesület** elsődleges célja éppen a természeti értékek védelme és megismertetése az emberekkel, a helyi természet közeli turizmus fellendítése, illetve a természetbarátok tevékenységének összehangolása. A szervezet kiemelt feladatának tekinti a természet megismertetését és megszerettetését a gyermekekkel, valamint a fenntartható fejlődés és a környezetvédelem eszméjének bemutatását, a környezettudatos nevelés előmozdítását. **Munkásságuk** előremutató, **követendő** a térségben.

- **Zöldterületek, közösségi terek fejlesztése**

A településeken hagyományosan megrendezett közösségi események, falunapok elsősorban szabadtéri rendezvények. Mind a négy község rendelkezik olyan, már kijelölt zöldterületekkel, melyek megfelelő hasznosításával, tervszerű kialakításával a zöldfelületi ellátottság növelhető, és a rendezvények helyszíneként hasznosítható. Kertesházaz övezetben kisebb igény mutatkozik a több, nagyobb kiterjedésű zöldterület használatára, ugyanakkor cél, hogy a közösségi terek fejlesztésével összhangban a települések attraktív, változatos **zöldfelületekkel** rendelkezzenek, a mennyiségi növelés helyett a **minőségi fejlesztések kerüljenek előtérbe**. Vid központi elhelyezkedésű zöldterületén található a település egyik jelképévé vált harangláb, egyéb közparki funkció azonban nem található a területen. Dabrony Kossuth Lajos utcai és Nagyalásony Béke téri kiépített közparkja követendő példa a kijelölt zöldterületek fejlesztésére. Dabronyban működik egy helyi sport club, a lakosságnak fontos a rendszeres testedzés sportolási lehetőség, így célszerű a **sportpályák, fitnessparkok kialakítása, fejlesztése** is.

A lakosság és az önkormányzatok érdeke a **rendezvények, táborok** közös erejű **fejlesztése**, támogatása is. A **tervszerűen kialakított közparkok, közösségi terek**, az igényes és látványos, egységes koncepció szerint kialakított arculatú berendezési tárgyak, információs táblák, műszaki megoldások, a szabadidős létesítmények, rekreációs célú területek, közösségi terek növelése nemcsak a lakosság egészséges életmódjának biztosításához fontos, de hozzájárulnak a turisztikai vonzerő növeléséhez is. A vonalas zöldfelületi elemek tekintetében a közművesítési fejlesztésekkel összhangban, egy egységes koncepció alapján kialakított, attraktív fásítási program a települések arculatát is meghatározhatja.

A települések egységes arculatának kialakításában, hangsúlyozásában segíthet egy egységes koncepció alapján átgondolt, közművekkel összeegyeztetett és kivitelezett fásítás,

fasorttelepítés, különös tekintettel a fő közlekedési útvonalakra és meghatározó szerkezeti tengelyekre.

- **Hagyományos gazdálkodási és életviteli formák, helyi vállalkozások bemutatása**

Az egyes települések saját hagyományaik és értékeik bemutatásával a régió kulturális és gazdasági egyediségének feltárásával változatos szabadidős programokat kínálhatnak a látogatók számára. A településeken évről évre megrendezésre kerülnek Falunapok, Batus bál, Hősök napja, Idősek napja, Somlói napok és egyéb községi ünnepélyek, melyeken elsődleges a **népi hagyományőrzés**, továbbá bemutatkozhatnak a **helyi kistermelők és vállalkozások** is. A szántóföldi növénytermesztés, állattartás, vadgazdálkodás, méhészet, növényvédelem és egyéb **hagyományos gazdálkodási és életviteli formák ismeretterjesztésére** is szolgálhatnak ezek a rendezvények. Családok és erdei iskolák kirándulói számára is színesíthetők a programok **állatsimogatók, vetélkedők, nyílt napok** rendezésével. Összefogással a települések együtt képesek több napos kikapcsolódást biztosítani a látogatók számára, ezzel növelni a térség turisztikai vonzerejét.

6. *A hagyományos tájhasználati formák fenntartása, és mai viszonyokhoz való igazítása, a természetkímélő gazdálkodás módszereinek ösztönzése, fejlesztése*

- **Hagyományos tájhasználat fenntartása és ösztönzése**

A települések tájszerkezetében a hagyományos tájhasználati formák és ezzel összefüggésben a természeti értékek megőrzése mind a természetvédelmi oltalom alatt álló területeken, mind azokon kívül is kiemelt feladat. Dabrony kedvező arányú erdőszültsége fenntartandó. A mezőgazdasági területek továbbra is **megőrzendőek**, a helyi gazdaság szerkezetében a **jó minőségű termőterületek** védendőek. Az intenzív hasznosítású, nagytáblás művelésű, tagolatlan mezőgazdasági területeken figyelmet kell fordítani a helyes gazdálkodásra, és az **erózió negatív hatásainak mérséklésére a termőterületek minőségromlásának elkerülése** érdekében. Jelenleg az uralkodó ágazat a szántóföldi növénytermesztés, mely meghatározó helyet foglal el mind a négy település életében, és a jövőben is alapvetően jelen lesz.

A szántóföldi növénykultúrák mellett azonban a munkaigényesebb kertészeti ágazatoknak, **zöltség- és gyümölcstermesztésnek** is szerepet kell kapniuk.

- **Biodiverzitás megőrzése érdekében a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás támogatása és fejlesztése**

Jelenleg az uralkodó ágazat a szántóföldi növénytermesztés, mely meghatározó helyet foglal el mind a négy település életében, és a jövőben is alapvetően jelen lesz. A multifunkcionális mezőgazdaság elsődleges termelő funkcióján felül hozzájárulhat a táj- és a környezetvédelemhez, a **biodiverzitás megőrzéséhez**, a térség társadalmi-gazdasági életképességének fenntartásához. A tevékenység bővítése új lehetőségek teremtetésével segíti a vállalkozások gazdasági kiszolgáltatottságának csökkentését. **A mezőgazdasági termelés diverzifikálása során előnyben részesítendő a településen a kertészeti kultúrák (zöltség- és gyümölcstermesztés), melyek kézimunka igénye is nagyobb, ezzel a térségi munkahely teremtés is segíthető.**

A mezőgazdasági termelésre épülően, a feldolgozóipar élelmiszer-feldolgozással tovább erősítendő.

A szántóföldi növénykultúrák mellett a gyepgazdálkodásnak és az állattartásnak is több évtizede fontos szerep jut a községek életében a már említett állattartó telepekhez kapcsolódóan.

A mezővédő erősávok megőrzése, bővítése és fejlesztése folyamatos és fontos feladat.

A természeti adottságok és a szántóterületek művelési módjából adódóan a településeken találhatóak erózió-veszélyes területek. A termőföld védelme szempontjából is kedvező a mezőgazdasági területeken a táblák között húzódó mezővédő erdősávok megléte, melyek mérsékelni képesek a szélerózió hatását. A külterületi véderdősávok hiányosak, sok esetben teljesen hiányoznak a nagytáblás, intenzív művelésű szántóterületekről, emiatt a meglévő fásítások megőrzése, bővítése és fejlesztése folyamatos és fontos feladat.

A települések erdővel való borítottsága, Dabrony kivételével, az országos átlaghoz képest alacsony, különösen Vid és Somlóvecse közigazgatási területén. **Az erdősült területek megőrzése, fenntartása és fejlesztése ökológiai szempontból kedvező, a biológiai változatosság fenntartásának** alapvető elemei, mindemellett mozaikos megjelenésük a tájképet is változatossá teszi. A Dabronyi erdőterületek az Országos Ökológiai Hálózat részét képező mag- és puffterületek, emellett nagy részük a Marcal-Bitvaközi Vadásztársaság fennhatósága alá tartozik, akik szakszerű és tervszerű vadgazdálkodással óvják a vadon élő állatokat, azok élőhelyét és jól működő egyesületi élettel kulturált vadászati lehetőséget biztosítanak a szervezet tagjai számára.

A települések külterületén, nagy kiterjedésben találhatóak jó és kiváló minőségű szántóterületek, azonban a gyengébb termőképességű földterületek a mezőgazdasági művelés szempontjából nem jövedelmezőek. Ezért a rossz minőségű termőterületek fásítása, erdőgazdálkodás folytatása támogatott az érintett területeken. Vid és Somlóvecse területén telepítésre kerültek energianyár ültetvények, melyek biomasszaként kerülnek energetikai felhasználásra, emiatt jelentős szereppel bírnak környezetvédelmi szempontból.

- **Az ökológiai és biogazdálkodás ösztönzése és fejlesztése a környezettudatos mezőgazdaság módszereivel**

A hagyományos tájhasználattal összefüggésbe hozható a **környezetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazása**, mely az értékes táji, természeti területek védelme érdekében igen fontos intézkedés. Elsősorban a Hajagos- és Gányás-patak közelében és az Országos vízminőségvédelmi területet érintő mezőgazdasági területek hasznosításánál szükséges a **vegyszermentes növénytermesztés támogatása, ökológiai gazdálkodásra való ösztönző lépések bevezetése.**

- **Állattenyésztés támogatása**

Mind a négy település életében meghatározó szerepet töltött be az ötvenes évek óta jelen levő, jelenleg **felszámolásra kerülő helyi állattartó telep, mely nagyalásonyi központtal** és a szomszédos településeken található telephelyekkel rendelkezett. A helyi gazdaságot erősítő telep megszűnése nagy változást jelent. Ugyanakkor a meglévő telephelyek, az állattartáshoz kötődő mezőgazdaság és a helyi munkaerő továbbra is adott, emiatt célszerű a prioritás meghagyásával a jövőben is fenntartani, támogatni, fejleszteni ezt a területet, akár pályázati források bevonásával is.

3. A CÉLOKHOZ KAPCSOLÓDÓ SZAKTERÜLETI JAVASLATOK

3.1. A célokhoz kapcsolódó szakterületi fejlesztési-rendezési javaslatok

Településszerkezet – területfelhasználás továbbfejlesztése

Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid jellegzetes településszerkezete mindenképpen megtartandó, a tervezett változtatások, fejlesztések esetében **hangsúlyozandók karakteres elemei**, mint pl. a kialakult *sajátos tömb és utcaserkezet*, a *falusias lakóterületek* egyedi hangulata, a *népi építészeti jegyeket* magába hordozó *épületek*, valamint a még igencsak alulhasznosított *zöldfelületek*.

A négy település fenntartható fejlődésének célját szem előtt tartva **nem cél** a községek **lakóterületeinek növelése**. Alapul véve, hogy a települések társadalmára a csökkenés jellemző elsődleges cél a még kihasználatlan, üres telkek beépülése.

A **közintézmények** számára rendelkezésre álló területek **elegendőek**, a **sport és rekreációs funkciók** iránti igények a meglévő területeken belül, illetve szabad téren (*alulhasznosított zöldfelületeken*) biztosíthatók.

Új vállalkozások letelepedésére, munkahelyteremtés céljára **új gazdasági területek kijelölése** szükséges lehet. A gazdasági területek kijelölése továbbra is a lakóterülettől elkülönülve támogatandók. A meglévő vállalkozások telephely bővítési szándékaik megvalósíthatóságának érdekében, a meglévő kijelölések bővítése bizonyos esetekben indokolt lehet.

Az igényeknek megfelelő mennyiségű terület áll rendelkezésre ahhoz, hogy az önkormányzat megoldja **településüzemeltetési** feladatait (önkormányzati tulajdonú **területek**). Ezek bővítése, újabb területek **kijelölése nem** válik **szükségessé**.

A területfelhasználási rendszer továbbfejlesztésének szükséges eleme lehet a **különleges területek** újragondolása. A különleges területkijelölések **átstrukturálásának** alapjául elsősorban a reális **turizmusfejlesztési célok** és az **ellátások, szolgáltatások** körének bővítésére irányuló átgondolt célok kell, hogy szolgáljanak.

A területfelhasználási rendszer továbbfejlesztésének szükséges területe a közcélú **zöldfelületek** megfelelő kialakítása, minőségi **fejlesztése**, amelyek jelenleg *alulhasznosítottak*.

Közlekedésfejlesztési javaslatok

A **tömegközlekedést** tekintve, a térség nehézkes **buszközlekedése** miatt, elsődleges célként kell rögzíteni a tömegközlekedés feltételeinek a javítását. A közösségi közlekedés fejlesztése nagymértékben hozzájárulhat az alapellátások elérhetőségének javításához. Ehhez az önkormányzatoknak elsősorban közvetett eszközök állnak a rendelkezésére. Szükséges a **buszmegállók** helyének felülvizsgálata, célszerű az egymástól távol eső megálló-párok helyének átgondolása, továbbá a **járatbővítés** lehetőségének vizsgálata. Foglalkozni kellene a térségi települések önkormányzatoknak közös fenntartásban működő **különjáratokat üzemeltetésével**, amelyek a térség településeit felfűzve nyújtanának összeköttetést a környező községekkel, városokkal.

A községekben jelentős problémát jelent, hogy számos **települési út nem önkormányzati tulajdonban** van. A saját használatú, jellemzően mezőgazdasági és erdészeti utakat sok esetben lezárják a tulajdonosok, ellehetetlenítve ezzel sok másik gazda számára, hogy megközelítse a saját földjét. Ráadásul ezen utak majdnem mindegyike **felújításra**, fejlesztésre szorul, de mivel nem az önkormányzat tulajdonában állnak, a település nem tud pályázni az utak felújítására (stabilizálás,

portalánítás). A belterületi utak minőségének pályázatok útján történő folyamatos javítása nemcsak a közlekedés, hanem a környezetszennyezés csökkentés szempontjából is fontos. Ezért mindenképpen célként rögzítendő a jövőre nézve ezen utak önkormányzati tulajdonba kerülése. Mivel a településeken felmerülő személygépjármű parkolási igény jellemzően telken belül, illetve a telkek előtti közterületi szakaszokon biztosítható, ezért parkolók kialakítására nincsen szükség. A biztonságos közlekedési kapcsolatok kialakítása érdekében fontos a főbb közlekedési utak menti *járdák* kiépítése, *új zebrák* elhelyezése, biztonságos **gyalogos átkelés** megoldása, különös tekintettel a gyermekintézmények környezetében.

A települések nem rendelkeznek **kiépített kerékpárutakkal**, így a kerékpáros forgalom jelenleg a település útjait tudja csak használni. A *kerékpárutak fejlesztését* elsősorban a térségben megvalósítani kívánó *idegenforgalmi célkitűzések* indokolják. Az OTRT-ben kijelölt országos kerékpárútvonalak közül kettő halad át a térségen. Jelenleg folyamatban van a „**Somló-Marcalmamente-Bakonyalja kétkeréken**” elnevezésű kerékpáros turisztikai fejlesztés megvalósítása, melynek keretében új kerékpáros turisztikai hálózat kerül kijelölésre a térségben. A helyi-regionális kapcsolatok és az országos hálózat elérése érdekében *kerékpáros nyomvonalok kijelölése* válik szükségessé a településrendezési tervekben. A kerékpárutak kiépítése mellett, megfelelően kijelölt, táblákkal ellátott *kerékpáros útvonalak* is lendíthetnek a kerékpáros közlekedés és turizmus mértékén.

Közműveket érintő fejlesztési javaslatok

Dabrony és Nagyalásony belterületének döntő hányadán a **teljes közműellátás** rendelkezésre áll. Somlóvecse és Vid belterületén csak a **részleges közműellátás** lehetősége biztosított. A települések meglévő és tervezett beépített, illetve beépítésre szánt területén a komfortosabb életkörülmény biztosításához a teljes közműellátás rendelkezésre állása szükséges. A közcsatorna hiányában az egyes ingatlanoknál keletkező szennyvizek a községek talajvizét és talaját szennyezik.

A közműfejlesztési feladatok közül másodlagosan a közüzemi hálózatokkal rendelkező területen, a teljes közműellátás lehetőségét igénybe nem vevő ingatlanok **közhálózati csatlakoztatását** kell megoldani. Vonatkozik ez elsősorban a szennyvíz közcsatorna hálózat menti, de arra nem csatlakozó ingatlanokra.

A települések legtöbbször az energiaellátásra a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia, földgáz rendelkezésre áll, de jelentős a **nem vezetékes, hagyományos energiahordozók** használata is. A négy község esetében is igaz, hogy a lakásállomány nagy részében ma is a környezetet erősebben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozót hasznosítják. Ezért általános célként kell rögzíteni a hagyományos energiahordozók használatának a **visszaszorítását**, elsődlegesen a *megújuló energiaforrások*, a *napenergia* felé fordulással, ennek hasznosításának az erősítésével.

A települések és környezetük védelme érdekében elsődlegesen a klímaváltozás hatására kialakuló szélsőséges csapadékesemények kezelése igényel közműfejlesztési feladatokat. A szélsőséges csapadék események elvezetésére **település szintű vízelvezető rendszert** kell kialakítani. A települések belterületén *nyílt árkos csapadékvíz elvezetést* alakítottak ki. Dabrony és Nagyalásony egyes utcáiban, utcaszakaszain *kétoldali*, vagy *egyoldali* nyílt árkot alakítottak ki, de több utcában semmilyen elvezetési vagy szikkasztási mód nem épült meg, ezekben az utcákban nagyobb záporok után fennáll a vízállásos területek kialakulásának veszélye. A hiányzó szakaszok

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730, Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

kiépítésével, kialakításával és a települési szinten továbbra is **megmaradó nyílt árkos rendszerű vízelvezetéssel** biztosítható a csapadékvíz zavarmentes elvezetése. A vízelöntés kockázatának csökkentése érdekében az önkormányzatok számára fontos feladat a felszíni vízelvezetést érintő fejlesztések megvalósítása, valamint a **meglévő árkok** folyamatos **karbantartása**. Mivel a katasztrófa védelem Dabronyt, Nagyalásonyt, Somlóvecset és Videt a villámárvizek előfordulási valószínűsége szempontjából magas kockázatúként tartja nyilván, ebből a szempontból is indokolt az igényesebb csapadékvíz elvezetés kialakításának és az **élővizek meder rendezésének**, karbantartásának megoldása.

A fentiekén túl közműfejlesztési feladat rögzíthető a **közüvilágítással** kapcsolatban is. A községek közvilágítása jelenleg a kisméretű hálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel történik, amelyek azonban csupán a közlekedésbiztonsági igényeket elégítik ki. Ezért fontos közműfejlesztési feladatként rögzíthető a települések **közüvilágításának javítása és bővítése**, amely a helyiek biztonságérzetének növelése mellett, esztétikus egyedi lámpatestek alkalmazásával akár pozitívan befolyásolhatja az utak és közterek látványát, a települések arcát is.

A közműveket érintő fejlesztési feladatok továbbá, a föld feletti hálózatoknak a fokozatos átépítése és az újaknak már csak **földalatti elhelyezésének megoldása**.

Értékvédelemmel összefüggő javaslatok

A községek rendelkeznek **Településképi Arculati Kézikönyvvel (TAK)** és **Településképi Rendelettel (TKR)**. Ezen dokumentumok biztosítják, hogy a településeken található épített és természeti értékek megfelelő védelemben részesüljenek.

A vizsgált településeken összesen 1-1 db **műemlék** található, amelyekhez **műemléki környezet** is tartozik. Műemlék található *Dabronyban, Nagyalásonyban* illetve *Viden*. A községekben összesen 44 db **helyi védett épület**, illetve **köztéri alkotás** található. A községek közigazgatási területén összesen 37 nyilvántartott, ismert, illetve újként azonosított **régészeti lelőhely** található, melyek közül 18 Dabrony, 11 Nagyalásony, 4-4 pedig Somlóvecse és Vid területén fekszik.

Egyes településszerkezeti elemei (útágazások), útszakaszai (utcaképek), a magánkertek mélyén megbúvó értékei kiemelt figyelmet érdemelnek. Dabronyban, Nagyalásonyban, Somlóvecsen és Viden ugyanakkor számos olyan a **hagyományos településképet őrző épület** is található, mely azonban semmilyen védelem alatt nem áll, ugyanakkor őrzi a település régmúlt történetét, építési hagyományait, anyaghasználatát és formavilágát. Ezen értékek támogatással járó oltalom nélkül előbb-utóbb leromlanak, elpusztulnak, átépítésre kerülnek, ezáltal az utcakép, illetve a településképi veszít egyedi jellegzetességeiből. Ezek **számbavételében** és a figyelem ráirányításában fontos szerepe van a településen működő értékőrző **közösségeknek, szervezeteknek**. A települési értékek megőrzése, bemutatása mind az identitástudat, összetartozás érzés fejlesztése, mind pedig idegenforgalmi szempontból kiemelt figyelmet érdemel.

Az értékőrző tulajdonosi szemlélet alakításában fontos szerepe van az önkormányzatoknak is, akiknek elsődleges feladata a **TAK és TKR jelentőségének, fontosságának tudatosítása** a lakosságban. További kiemelt feladat a védelem alatt álló épületek karbantartásának a támogatása és figyelemmel kísérése. A TAK és TKR a lakosság bevonásával, folyamatos tájékoztatásával módosulhat, bővíthet, és a népies karakterjegyekben gazdag épületállomány miatt további védelmi javaslatok rögzítése indokolt is a fenti dokumentumokban.

Tájhasználatot, a természeti értékek védelmét, bemutatását érintő javaslatok

A települések tájszerkezetében a hagyományos tájhasználati formák, és ezzel összefüggésben a természeti értékek megőrzése mind a természetvédelmi oltalom alatt álló területeken, mind azokon kívül is kiemelt feladat.

A **településfejlesztés-rendezés eszközeivel a megváltozott gazdasági körülmények között ennek a hagyományos tájhasználatnak a megőrzése a cél, a fejlődési lehetőségek megteremtésével, a külterületek fokozott védelmével.** A mezőgazdasági területek továbbra is megőrzendők, a helyi gazdaság szerkezetében a jó minőségű termőterületek védendők. **Dabrony** esetén a település kedvező **erdősültsége fenntartandó**, Somlóvecse, Nagyalásony és Vid esetén a gyengébb minőségű szántóföldi területek rovására fejlesztendők.

A kialakult tájhasználatok, az ökológiailag értékes területek fenntartása és fejlesztése nagyban hozzájárul elsődlegesen a biodiverzitás fenntartásához, továbbá az élhető környezethez, a települések vonzerejének növekedéséhez. A Dabrony esetén a kedvező tájhasználati arányok, a többi településen is a megélhetést is nyújtó mezőgazdasági területek és a patakminti természetközeli vegetáció megőrzése hozzájárul egy természeti környezettel harmóniában élő településkép kialakulásához. Ennek eléréséhez járul hozzá a művelési ágtól független **területfelhasználási kategóriák megválasztása**, a szabályozás során a **differenciált mutatók** megalkotása, és az elhelyezhető **építmények körének** egyes védendő terület egységeken való **szigorítása**. A helyi védett területek, ökológiai hálózat által lefedett természetközeli területek megőrzése elsődleges cél. A településeken végighaladó vízfolyásokat kísérő élőhelyek láncolata, valamint a kiterjedt dabronyi erdők természeti és ökológiai szerepükön túlmenően turisztikai potenciált is hordoznak magukban. Ez minden korosztály számára lehetőséget nyújt a természeti környezet megismerésre, szabadidő eltöltésére.

A település helyi védett területein domináló nagyrészt **extenzív gyepgazdálkodás**, illetve vízgazdálkodás továbbra is fenntartandó. Az Országos Ökológiai Hálózat részét képező **dabronyi erdőterületek megőrzendők**.

A települések életében meghatározó szerepet játszó állattartás prioritása felélesztendő, támogatandó. A szántóföldi gazdálkodás fontos helyet foglal el a települések életében. A kiterjedt mezőgazdasági területek a **biogazdálkodás elterjedésének** a lehetőségét is megteremtik. Ma a biogazdálkodás, másként ökológiai gazdálkodás a világon az egyik leggyorsabban fejlődő mezőgazdálkodási módszer.

Vizuális környezetterhelés elsősorban degradált területek formájában jelenik meg a településeken, mint az egykori anyagnyerőhelyek, a felhagyott hulladéklerakók, vagy nem rendeltetésszerű területhasználatok. A rekultiváció megvalósítása nemcsak vizuális, környezeti szempontból kedvező, hanem a területek esetleges újrahasznosíthatósága miatt is.

Zöldfelület-fejlesztési javaslatok

A települések hatályos **településrendezési eszközei által** kijelölt zöldterületek aránya **Dabrony és Nagyalásony** esetében megfelelőnek mondható, azonban **Somlóvecse és Vid** esetében csupán **egy-egy zöldterület** meghatározott.

A szabadtéri közösségi terek fejlesztésével összhangban cél, hogy a települések attraktív, **változatos zöldfelületekkel rendelkezzenek, a kizárólag mennyiségi növelés helyett a minőségi fejlesztések is előtérbe kerüljenek.** A Nagyalásonyban található Ludas-tó és környezete

KASIB MÉRNÖKI MANAGER IRODA KFT.

SZÉKHELY: 1191 Budapest, Ady Endre út 32-40. Tel.: 297-1730, Fax: 290-9191,
E-mail: kasib@kasib.hu, titkarsag@kasib.hu
www.kasib.hu

Management
System
ISO 9001:2015
www.tuv.com
ID: 9109012036

is a közösségi élet színterévé vált, Vid központi elhelyezkedésű zöldterületén található a település egyik jelképévé vált harangláb, egyéb közparki funkció azonban nem található a területen. Dabrony Kossuth Lajos utcai és Nagyalásony Béke téri kiépített közparkja követendő példa a kijelölt zöldterületek fejlesztésére. Ugyanakkor egyes településeken a további fejlesztések érdekében területfelhasználási szinten is szükséges lehet közcélú zöldfelületek kijelölése.

Somlóvecse és Vid esetében a kijelölt zöldterületek nem látnak el tényleges funkciót, a somlóvecsei terület kiépítetlen, a vidi terület zöldfelületként fenntartott. Demográfiai szempontból ugyan nem indokolt több zöldterület kijelölése, ellenben mind két településen található olyan területek, melyek jelenleg is közkerti funkciót látnak el. Ilyen Somlóvecsén a Petőfi utcán szigetszerűen lehatárolt zöldfelület, mely a falu rendezvényeinek helyszíne, illetve Viden a Széchenyi tér játszótér. Ezen a területek településrendezési eszközökben közkertként történő rögzítése a település közcélú zöldfelületeinek palettáját színesítheti.

A Hajagos- és Gányás-patak és a hozzájuk kapcsolódó zöldfelületek, jelen kialakításában vízvezető szerepet lát el, azonban a pataknak és környezetének rendbe tétele, azaz egy egységes koncepció szerint kialakított vízrendezés a vízfolyás település életében, településszerkezetben betöltött szerepét erősítheti. Belterületen a patakot kísérő széles zöldsáv hasznosításával, zöldterületi kijelölésével értéke, többfunkciós, központi elhelyezkedésű közpark, zöld folyosó kialakítására nyílna lehetőség, mely a településen a szabadtéri rekreáció lehetőségét gazdagíthatja. Külterületen az egyre nagyobb hangsúlyt kapó az ökoturisztika jegyében, az élővilágot bemutató tanösvények, tematikus útvonalak, pihenőhelyek kialakítása javasolt.

A tervszerűen kialakított közparkok, közösségi terek, az igényes, egységes koncepció szerint kialakított arculatú berendezési tárgyak, információs táblák, műszaki megoldások, a szabadidős létesítmények, rekreációs célú területek, közösségi terek növelése nemcsak a lakosság egészséges életmódjának biztosításához fontos, de hozzájárulnak a turisztikai vonzerő növeléséhez is. Az utcák fásíthatósága is vizsgálendő. A település frekvenciált részein javasolt egységes utcafásítási program megvalósítása. Iszkázon a zöldfelületi rendszer fejlesztésével javítható a három településrész kohéziója.

A településeken a működő intézmények kertjei rendezettek, a temetők, templomkertek megfelelően karbantartottak, azonban a fenti szempontok alapján fejlesztendők.

A szabadtéri sportolási lehetőségek tekintetében sportpálya Dabronyban és Somlóvecsén található, azonban fejlesztésük javasolt. Nagyalásony esetén a sportolási célú rekreációs területek kijelölése, illetve meglévő zöldfelületek ilyen irányú fejlesztése átgondolandó. Dabronyban működik egy helyi sport club, a lakosságnak fontos a rendszeres testedzés sportolási lehetőség, így célszerű a sportpályák, fitnessparkok kialakítása, fejlesztése is,

A zöldfelületi fejlesztéseknek köszönhetően értékes helyszínekkel gazdagodhatnak a települések, ahol közösségi programok lebonyolítása, tájéértékek bemutatása, turisztikai célpontok kialakítása valósulhat meg.

3.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

Kistelepülések lévén a fejlesztési célok a négy település egészére vonatkoznak, nem kerültek meghatározásra olyan célok, melyek a településeknek csak bizonyos részét, részeit érintenék.

4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE

4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

Jelen fejezet a koncepció megvalósítását szolgáló leglényegesebb eszközöket és az intézményrendszert érintő elemeket foglalja össze, amelyek a településfejlesztési koncepcióban és a településrendezési tervekben foglalt tevékenységek megvalósítását szolgálják.

Az önkormányzatok településfejlesztési céljainak elérését (a megvalósítást) az alábbi eszközök szolgálják:

1. településmarketing célú tevékenységek (pl.: településmarketing és turizmusfejlesztési stratégia elkészítése, kommunikáció),
2. helyi gazdaságfejlesztési tevékenységek (pl.: helyi adópolitikai koncepció),
3. ingatlanhasznosítási terv,
4. „tervalku” (Településfejlesztési Megállapodás/Szerződés),
5. intézményesített partnerség (pl.: a tervezés és végrehajtás során konzultációs fórumok vagy kontroll testületek létrehozása, pl.: Helyi Támogató Csoport),
6. településfejlesztési és üzemeltetési „menedzsment” intézményrendszer kialakítása.

Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid hosszú távú, az elfogadott koncepció mentén történő következetes megújításának sikere nagyban függ a koordinációt, a megvalósítást ellátó szervezeti struktúra működésétől. A mindenkori településmenedzsment számára a célok megvalósulásának szükséges feltétele annak a szemléletmódnak az előtérbe kerülése, amely a helyi gazdaságfejlesztést az integrált településmegújítás szerves részének tekinti.

A fenti eszközök alkalmazásával a megvalósítás csak a szervezetek és ágazatok közötti hatékony koordináción keresztül valósítható meg. Ennek végrehajtására több működőképes szervezeti (menedzsment) modell létezik.

Az önkormányzatok által vezérelt komplex településmegújítás eltérő típusai más-más szervezeti keretet követelnek meg, többek között a megvalósítandó feladatok és a rendelkezésre álló források típusától, volumenétől, illetve például a folyamat szereplőinek összetételétől függően.

Tekintettel arra, hogy jelen stratégia hosszú időtávra tervez, a szervezeti modell kialakítását több lépcsőben javasolt végrehajtani, ezzel is biztosítva a flexibilitást, a változásokhoz való alkalmazkodóképességet.

A menedzsment felépítése tekintetében a legfontosabb elvárás, hogy az aktuális körülményekhez igazodóan képes legyen arra, hogy alkalmazkodjon a folyamatosan változó körülményekhez (pl.: gazdasági feltételek, elérhető támogatási források, önkormányzati feladatok, stb.), viszont legyenek olyan elemei, amelyek biztosítják az elfogadott célok hosszú távú érvényesülését.

Az alábbiakban a szervezeti modell három változata kerül bemutatásra, kihangsúlyozva az egyes típusok előnyét és hátrányát, ill. lehetőség van a modellek építkezésére.

Alapszint

A kiindulási (alap) modell szerint a jelenleg működő intézményrendszer semmiben nem változik meg. Nem épül be új szervezet sem a menedzsment, sem a lebonyolítás szintjén, és nem történik átalakítás sem a meglévő szervezeten belül. A folyamatot Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid Önkormányzata, valamint a Tüskevári Közös Önkormányzati Hivatal koordinálja. Az operatív

megvalósításban részt vesznek az Önkormányzatok vezetői, választott testületei, a Tüskevári Közös Önkormányzati Hivatal egyes szervezeti egységei, tisztségviselői, a községek Főépítésze. A helyi gazdaságfejlesztés végrehajtására nincsenek kijelölt szervezeti egységek. A modell erősen támaszkodik külső szakértői bázisra.

A kezdő modell lassabb folyamatot feltételez, amely kifejezetten külső, elsősorban pályázati forrásokra épít, illetve az állam és más tulajdonosok (intézmények) önálló felújítási tevékenységével számol. Ebben a modellben a koordináció lazább.

Középszint – „Intézői” vagy „Falugazda” munkakör

Ebben a szervezeti modellben a meglévő intézményrendszer alapvetően nem változik, új szereplő csak részben jelenik meg a megvalósítás során, viszont az egyes szervezeteken belüli feladatok-átcsoportosításra, profilbővülésre kerülnek. A folyamatot Dabrony, Nagyalásony, Somlóvecse és Vid Önkormányzata, valamint a Tüskevári Közös Önkormányzati Hivatal koordinálja. Az irányítást, koordinációt és részben az operatív feladatok megvalósítását egy erre a célra kijelölt hivatali szervezeti egység végzi. A Tüskevári Közös Önkormányzati Hivatalon belül a forrásszerzés, és a projekt koordináció feladatai egy irodában koncentrálódnak, amely a gazdálkodásért felelős iroda alá, vagy közvetlenül a Polgármesterhez/Jegyzőhöz rendelt szervezeti egységként kerül kialakításra. A modellben az Önkormányzatok kezdeményező szerepet tölt be, proaktív, a helyi és a térségi szereplők együttműködésére épít. A modellben erős a helyi koordináció.

Az „intéző” vagy „falugazda” terepmunkát végez, segíti, tehermentesíti a településvezetők tevékenységét, egyfajta projektmenedzseri funkciót tölt be. Finanszírozása önkormányzati vagy pályázati forrásból történik. Ha eredményesen működik, akár később sikerdíjas „vállalkozás” is lehet. A küldetése, hogy feltárja a hasznosítható ötleteket, szervezze a megvalósítást és igazgassa, „gondozza” a szereplőket a mindennapokban. Az „intézői” vagy „falugazda” koordinálja a szomszédsági együttműködéseket, folyamatosan keresi a hazai és nemzetközi (uniós) fejlesztési forrásokat, kezeli a térinformatikai rendszert. Az intéző bérét, működési költségeit az önkormányzatnak, illetve ha ez meghaladja a kereteket, akkor pályázati források segítségével kellene finanszírozni. Státusza lehet szerződéses, sikerdíj alapú is.

Az „intéző” vagy „falugazda” fő feladatai, tevékenységi köre:

- pályázati források naprakész figyelése, pályázati dokumentáció elkészítése/elkészíttetése,
- kapcsolattartás szakmai és üzleti körökkel, vállalkozókkal, a potenciális befektetők, fejlesztők megkeresése,
- a vállalkozásalapítás körülményeinek feltárása, már aktív és potenciális helyi szereplők felkeresése, a vállalkozás alapítás körülményeinek tisztázása,
- szakképzettség, speciális tudások (kreativitás, innovációs készség, stb.) felmérése, javaslattevő közösségek, alkotócsoporthoz szervezésére,
- koordináció a közösségek, érdekeltek között,
- rendezvények szervezése, koordináció,
- üres, be nem épített, illetőleg értékesítendő ingatlanok nyilvántartása, hasznosíthatóságuk felmérése, a hasznosítás bonyolítása, egyes ingatlanok esetleges felújítása és piacképessé tétele költségeinek és piaci árának becslése,

- önkormányzati ingatlanvásárlás, értékesítés bonyolítása, az ingatlanok ár/érték arányváltozásainak, a piaci trendek figyelemmel kísérése.

Felsőfok – Falufejlesztő Társaság modell

A projektmenedzsment szervezetfejlesztésének magasabb szintje az integrált település- és gazdaságfejlesztési célú modell, amely az előzőek pozitív tapasztalatai után jön létre. Ebben a modellben az együttműködés kiteljesedik, a megvalósítás sokszereplőssé válik. A Falufejlesztő Társaság az előző – intézői/falugazdai – modell feladatait látja el professzionális szinten.

Ez a modell a közszéfera „progresszív” településfejlesztő politikáját feltételezi, ami különösen az elején többletköltséggel jár az önkormányzat szempontjából, azonban minden szervezeti átalakítás legfőbb célja, hogy (többlet)jövedelem-termelő gazdasági tevékenységek és szolgáltatások induljanak el, multiplikátor hatás kiváltásának céljával. Így a tervezett kiadások, ha nem is feltétlenül a projektek szintjén, de települési szinten közép- és hosszú távon megtérülnek, közösségi szinten értéknövelő hatást fejtenek ki.

4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

Az alábbiakban ismertetésre kerülnek a koncepció megvalósítását szolgáló legfontosabb tényezők, amelyek a településfejlesztési koncepcióban és a településrendezési tervekben foglalt célok teljesülésének nyomon követésében nyújtanak segítséget.

A településfejlesztési koncepció monitoring feladataira a javaslat szerint két évente kerül sor. Az áttekintés során megállapításra kerülnek a fejlesztés „kimeneti (output)” és „eredmény” jellegű indikátorainak értékei, ezek alapján értékelésre kerül a célok irányába történő előrelépés mértéke.

Ahhoz, hogy a településfejlesztési koncepció megvalósulása figyelemmel kísérhető legyen, a célrendszerhez számszerűsített mutatók hozzárendelése szükséges. A fejlesztés eredményességét mérő output-, eredmény- és hatásindikátorok meghatározását célszerű a folyamatban lévő pályázatokban vállalt kötelezettségekkel összhangban, szükség szerint aktualizálva, külön képviselő-testületi jóváhagyással a településfejlesztési koncepció mellékleteként kezelni. A számszerűsített mutatók értékének mérése az előző fejezetben részletezett, erre kijelölt operatív szervezeti feladata.

Az áttekintés során az alábbi lényeges forrásokból származó további információ felhasználása is ajánlott:

- önkormányzatok és szervei adatbázisok, adatszolgáltatása;
- Központi Statisztikai Hivatal adatai;
- partnerségi fórumok véleményei, visszajelzései;
- elkészült ágazati stratégiák vagy nagyobb léptékű területi tervek hatása;
- szabályozási és gazdálkodási környezet változása.

Szükség esetén az önkormányzatok – képviselő-testületek – korrigálhatják a stratégiát az elért eredmények és a külső környezet esetleges változásainak megfelelően.

Kétévente a monitoring rendszer teljes körű áttekintése javasolt, és a szükséges korrekciók végrehajtására szolgál. A módosításokat, beleértve a korrekciót kiváltó okokat, megfontolásokat rögzíteni kell és nyilvánossá kell tenni. Javasolt a módosításokat partnerségi fórumok keretében megtárgyalni, majd ezt követően az önkormányzatok döntési rendszerében (Bizottság, ill. képviselő-testület) történő elfogadása.

Indikátorok

A koncepció és a változások nyomon követésére, ebből adódóan a felülvizsgálat rendjére vonatkozóan ajánlatos olyan mutatók folyamatos képzése, amelyek révén a szükséges korrekciók biztonsággal elvégezhetők.

Javaslat a településfejlesztés közvetlen eredményeit és az outputjait mérő legfontosabb indikátorokra:

- a települések lakónépességének száma
- vándorlási egyenleg
- ingázás, helyi foglalkoztatás
- 0-14 év közötti korosztály aránya
- a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező népesség aránya
- működő vállalkozások száma
- nyilvántartott álláskeresők száma
- vendéglátóhelyek száma
- kereskedelmi és magán szálláshelyek férőhelyeinek száma
- stb.

